

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα:

**«Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΟ
ΖΗΤΗΜΑ:2008-2019»**

Φοιτητής: Κόλλιας Μιχαήλ

Αριθμός Μητρώου: 4312014078

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Κεφαλά Βιβή

Ρόδος, Σεπτέμβριος 2019

Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΟ ΖΗΤΗΜΑ:2008-2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.Εισαγωγή.....	3-4
2. Το Παλαιστινιακό ζήτημα από τον Μπους στον Ομπάμα.....	5-14
2.1 Η μεσανατολική πολιτική του Τζωρτζ Μπους, η ισλαμική τρομοκρατία και το Παλαιστινιακό ζήτημα.....	5-8
2.2 Η νέα αμερικανική πολιτική στην Μέση Ανατολή: η πρώτη θητεία Ομπάμα.....	9-12
2.3 Η στάση του Ισραήλ και η αντίδραση της Παλαιστινιακής Αρχής.....	13-14
3. Η μεσανατολική πολιτική του Μπάρακ Ομπάμα μετά τις αραβικές εξεγέρσεις και το Παλαιστινιακό.....	15-24
3.1 Οι περιφερειακές ανατροπές και η πολιτική των Η.Π.Α..	15-17
3.2 Οι αμερικανικές πρωτοβουλίες για το Παλαιστινιακό και η ισραηλινή πολιτική.....	18-24
4. Η μεσανατολική πολιτική των Η.Π.Α. επί προεδρίας Ντόναλντ Τραμπ.....	25-32
4.1 Η στροφή στην μεσανατολική πολιτική των Η.Π.Α. και το Παλαιστινιακό ζήτημα.....	25-28
4.2 Η πολιτική του Ισραήλ και η αντίδραση των Παλαιστινίων	29-32
5. Συμπέρασμα.....	33
6. Βιβλιογραφία.....	34-37
7. Χάρτες.....	38-41
8. Παραρτήματα.....	42-44

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Παλαιστινιακό ζήτημα είναι γνωστό πως αποτελεί το μακροβιότερο διεθνές ζήτημα, το οποίο επηρεάζει την περιοχή της Μέσης Ανατολής. Πρόκειται για ένα ζήτημα το οποίο επηρεάζεται από την πολιτική που ακολουθεί το Ισραήλ, από την πολιτική των αραβικών κρατών αλλά και εξωγενών δυνάμεων όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες. Οι Η.Π.Α. συγκεκριμένα, έχουν διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην μέχρι τώρα εξέλιξη του Παλαιστινιακού ζητήματος, καθώς η Μέση Ανατολή αποτελεί διαχρονικά ένα πεδίο εξαιρετικής σημασίας για τα αμερικανικά συμφέροντα.

Η μελέτη της αμερικανικής πολιτικής στο Παλαιστινιακό, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς αυτό αποτελεί την "καρδιά" των προβλημάτων στην Μέση Ανατολή και ως εκ τούτου επηρεάζει και επηρεάζεται από τις εξελίξεις στην περιοχή. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, εντάσσεται και η μελέτη της αμερικανικής πολιτικής στο Παλαιστινιακό, η οποία διαθέτει ορισμένα σταθερά χαρακτηριστικά, όπως η στρατηγική συμμαχία μεταξύ Η.Π.Α. και Ισραήλ, διαφοροποιείται όμως ανάλογα με τις γενικότερες διεθνείς και περιφερειακές συνθήκες που επικρατούν.

Έτσι, διαπιστώνει κανείς σημαντικές διαφορές μεταξύ της πολιτικής διαφορετικών προέδρων, όπως ο Μπάρακ Ομπάμα και ο διάδοχός του Ντόναλντ Τράμπ. Ο Μπάρακ Ομπάμα, προσπάθησε να διαχειριστεί το Παλαιστινιακό μέσα στο δυσμενές για τις Η.Π.Α. κλίμα που δημιούργησε ο πόλεμος κατά της ισλαμικής τρομοκρατίας του οποίου ηγήθηκε ο προκάτοχος του Τζόρτζ Μπους ο νεότερος μετά τις ισλαμικές τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001. Το πλαίσιο που επέλεξε ήταν αυτό της πολυμέρειας και στόχος του ήταν η προώθηση μίας κοινά αποδεκτής λύσης, πράγμα που όχι μόνο θα ήταν προς όφελος και των δύο λαών αλλά και θα αποτελούσε έναν σημαντικό σταθεροποιητικό παράγοντα στην ευρύτερη περιοχή. Τα αποτελέσματα όμως δεν ήταν τα αναμενόμενα, δεδομένης της βούλησης του Ισραήλ να επιβάλει τους όρους του στους Παλαιστίνιους, προβάλλοντας το επιχείρημα ότι οι Παλαιστίνιοι ασκούν τρομοκρατία εναντίον του Ισραήλ μετά την έναρξη της δεύτερης παλαιστινιακής Ιντιφάντα, τον Σεπτέμβριο του 2000, και τις επιθέσεις αυτοκτονίας εναντίον Ισραηλινών πολιτών.

Ο Ντόναλντ Τράμπ, επέλεξε την μονομέρεια και την ταύτιση της πολιτικής του με τις ισραηλινές θέσεις και απόψεις, πράγμα που δεν ήταν μόνο προεκλογικές δεσμεύσεις αλλά και μετεκλογική πράξη, εφόσον έσπευσε να αναγνωρίσει την προσάρτηση της κατειλημμένης από το Ισραήλ Ανατολικής Ιερουσαλήμ και την ανακήρυξη της σε «αιώνια και αδιαίρετη πρωτεύουσα του εβραϊκού κράτους» αλλά και να μεταφέρει την αμερικανική πρεσβεία από το Τέλ Αβίβ στην Ιερουσαλήμ. Πρόκειται για μία πράξη που δηλώνει με κατηγορηματικό τρόπο την απόλυτη ταύτιση Η.Π.Α. – Ισραήλ και ταυτόχρονα την πλήρη απαξίωση βασικών κανόνων του Διεθνούς Δικαίου και των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε., όπως η απόφαση 181 του 1948, η οποία προβλέπει ότι η Ιερουσαλήμ αποτελεί "corpus separatum" ή η απόφαση 242 του 1967, η οποία ζητά την αποχώρηση των ισραηλινών στρατευμάτων τα οποία κατέλαβε κατά τον πόλεμο του 1967, μεταξύ των οποίων και την Ανατολική Ιερουσαλήμ, η οποία προοριζόταν, σύμφωνα με την απόφαση 181, να αποτελέσει την πρωτεύουσα του αραβικού κράτους, επειδή εκεί βρίσκεται ο τρίτος ιερότερος τόπος του Ισλάμ, το τέμενος του Αλ Άκσα.

Παρατηρείται λοιπόν η ταύτιση της αμερικανικής πολιτικής με την ισραηλινή πολιτική αναφορικά με το Παλαιστινιακό, όπως ακριβώς είχε συμβεί και επί εποχής του Τζώρτζ Μπους του νεότερου και του Αριέλ Σαρόν μετά την 11^η Σεπτεμβρίου, με το επιχείρημα ότι η Χαμάς ασκεί ισλαμική τρομοκρατία εναντίον του Ισραήλ και απειλεί την ασφάλεια του Ισραήλ, την δημοκρατία και την διεθνή ειρήνη. Το επιχείρημα αυτό ενισχύθηκε προφανώς μετά τα τρομοκρατικά πλήγματα εναντίον των Η.Π.Α. το 2001, ενισχύοντας παράλληλα τις ισραηλινές θέσεις, δηλαδή την νομιμοποίηση της παράνομης κατοχής των παλαιστινιακών εδαφών.

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία υποστηρίζεται, επομένως, ότι η αμερικανική πολιτική στο Παλαιστινιακό ζήτημα συνεχίζει να έχει ως βασικό της άξονα την συμμαχία Η.Π.Α. – Ισραήλ, που αποτελεί ένα σταθερό σημείο σε μία ασταθή περιοχή, διαφοροποιείται όμως ανάλογα με τις διεθνείς και περιφερειακές συνθήκες, όπως προκύπτει από την ανάλυση της πολιτικής των δύο τελευταίων προέδρων των Η.Π.Α. στο Παλαιστινιακό. Ταυτόχρονα, οι διαφορετικές αυτές πολιτικές αντανακλούν και τις διαφορετικές οπτικές των δύο Αμερικανών προέδρων αναφορικά με την γενικότερη μεσανατολική τους πολιτική, η οποία με τη σειρά της αντικατοπτρίζει τις αρχές που την διέπουν σε κάθε περίοδο: πολυμέρεια και χρήση έξυπνης ισχύος έναντι μονομέρειας με ταυτόχρονη χρήση σκληρής ισχύος και εξαναγκασμού.

2. Το Παλαιστινιακό ζήτημα από τον Μπους στον Ομπάμα.

2.1 Η μεσανατολική πολιτική του Τζωρτζ Μπους, η ισλαμική τρομοκρατία και το Παλαιστινιακό ζήτημα.

Από την κατάρρευση του διπολικού συστήματος το 1991 και μέχρι τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001¹, οι Ηνωμένες Πολιτείες απολάμβαναν το καθεστώς της μοναδικής υπερδύναμης. Όμως, οι επιθέσεις αυτές επαναφέρουν στο προσκήνιο με τον πιο επείγοντα τρόπο το ζήτημα της ασφάλειας, το οποίο πλέον καθίσταται απόλυτη προτεραιότητα, λόγω της ασύμμετρης απειλής της ισλαμικής τρομοκρατίας, που αναπτύσσεται στην ευρύτερη Μέση Ανατολή. Έτσι, οι Η.Π.Α., ως μοναδική υπερδύναμη οφείλουν όχι μόνο να διασφαλίσουν την δική τους ασφάλεια αλλά και αυτήν του δυτικού κόσμου, ο οποίος επίσης απειλείται από την ισλαμική τρομοκρατία.

Στις 20 Σεπτεμβρίου 2001 ο Αμερικάνος πρόεδρος των Η.Π.Α. Τζωρτζ Μπους ο νεότερος, κατά την ομιλία του στο Κογκρέσο, ανακοινώνει την κήρυξη του πολέμου κατά της ισλαμικής τρομοκρατίας επισημαίνοντας πως οι Η.Π.Α. υπερασπίζονται την ασφάλεια ολόκληρου του πολιτισμένου κόσμου, σε έναν πόλεμο όπου δεν μπορεί να υπάρξει ουδετερότητα. «Το έθνος μας έχει επιλεγεί από τον Θεό και του ανατέθηκε από την Ιστορία να είναι πρότυπο για όλον τον κόσμο. (...) ή είστε μαζί μας, ή είστε εναντίον μας».² Ο πόλεμος που κηρύττουν οι Η.Π.Α. με την ονομασία : "Ελευθερία για Πάντα" έχει δύο στόχους, αφενός την πάταξη της ισλαμικής τρομοκρατίας και αφετέρου την εξουδετέρωση όλων των καθεστώτων που υποθάλπουν την ισλαμική τρομοκρατία, τα οποία αποτελούν τον λεγόμενο και Άξονα του Κακού στα οποία ο Αμερικανός πρόεδρος συμπεριέλαβε την Συρία, το Αφγανιστάν, το Ιράν και το Ιράκ, καθώς και άλλα τα οποία δεν κατονόμασε. Εφ' όσον λοιπόν η ισλαμική τρομοκρατία αποτελεί μια ασύμμετρη απειλή, οι Η.Π.Α. δεν μπορούν να αναμένουν για ένα ακόμη τρομοκρατικό χτύπημα.³ Ως αποτέλεσμα, οι Η.Π.Α. διατυπώνουν το νέο δόγμα για την αμερικανική πολιτική στην Μέση Ανατολή, δηλαδή τον προληπτικό πόλεμο κατά του «Άξονα του Κακού».⁴

Μέσα στο νέο πλαίσιο που έχει δημιουργηθεί στο διεθνές σύστημα, δηλαδή τους πολέμους κατά της ισλαμικής τρομοκρατίας, οι Η.Π.Α. δεν στοχεύουν μόνο στη νίκη του συγκεκριμένου πολέμου και στη διατήρηση της ηγεμονίας τους, αλλά και στην απόκτηση ουσιώδους ελέγχου σε σημαντικά υποσυστήματα όπως η Μέση Ανατολή. Οι Ηνωμένες Πολιτείες για να πετύχουν τους

¹ Είναι η πρώτη φορά μετά το Πέρλ Χάρμπορ, που το έδαφος των Η.Π.Α. δέχεται επίθεση και με στόχο τους πολίτες. Η επίθεση στο Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου, στοίχισε την ζωή σε τρεις χιλιάδες ανθρώπους. Η μοναδικότητα της συγκεκριμένης επίθεσης αποτελεί το γεγονός πως είχε ως αποτέλεσμα την ανάδειξη της ασύμμετρης απειλής της ισλαμικής τρομοκρατίας ως την σημαντικότερη απειλή όχι μόνο για τις Η.Π.Α. αλλά και για την διεθνή ασφάλεια και σταθερότητα.

² Guild E., International Terrorism and EU Immigration, Asylum and Borders Policy: The Unexpected Victims of 11 September 2001, *European Foreign Affairs Review*, 2003, Vol 8, Issue 3

³ Lynch T. J., Singh R. S., After Bush: The Case for Continuity in American Foreign Policy, *Cambridge University Press*, Cambridge, 2008

⁴

Zureik E., Lyon D., Abu-Laban Y., *Surveillance and Control in Israel/Palestine* Routledge, London, 2010, σ.78

στόχους τους, αντί να προσπαθήσουν να εξομαλύνουν τις σχέσεις τους με περιφερειακές δυνάμεις της Μέσης Ανατολής, π.χ. Ιράν, και να προσπαθήσουν να συμβάλουν στη λύση μείζονος σημασίας περιφερειακών συγκρούσεων όπως το Παλαιστινιακό, ακολουθούν μια πολιτική εξαναγκασμού απέναντι στις περιφερειακές δυνάμεις, με σκοπό να συμμαχήσουν μαζί τους στον πόλεμο κατά της ισλαμικής τρομοκρατίας. Όσα από αυτά αρνούνται αυτήν την συμμαχία –είτε για λόγους εσωτερικής πολιτικής και ιδεολογίας –όπως το Ιράν- είτε για λόγους αντιπαλότητας προς την αμερικανική πολιτική λόγω της στήριξης που παρέχει στο Ισραήλ – όπως η Συρία- θεωρείται από την Ουάσιγκτον ότι υποθάλπουν την ισλαμική τρομοκρατία και επομένως απειλούν την αμερικανική ασφάλεια και αυτήν των συμμάχων τους, θέτοντας σε κίνδυνο την διεθνή ασφάλεια.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες μετά το χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου επιδίωξαν την προστασία τους και την επίτευξη των σκοπών τους με την χρήση του δόγματος του προληπτικού πολέμου. Όμως, η ασάφεια που υπάρχει γύρω από το όρο τρομοκρατία και η σημασία που δίνει η κυβέρνηση Μπους στην ασφάλεια φαίνεται να δημιουργεί περισσότερα προβλήματα στην διεθνή κοινότητα και ειδικά στην Μέση Ανατολή, σε σχέση με εκείνα που έλυσε. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το Ιράκ και το Αφγανιστάν, όπου η στρατιωτική νίκη των Η.Π.Α. και των συμμάχων τους δημιούργησε πολιτική ήττα στο εσωτερικό των δύο χωρών, γεγονός που φυσικά επηρέασε αρνητικά όλο το περιφερειακό υποσύστημα. Ταυτόχρονα, η τάση των Η.Π.Α. να ταυτίζουν το Ισλάμ με την τρομοκρατία αποτελεί άκρως επικίνδυνη τακτική, καθώς με αυτόν τον τρόπο η Δύση έρχεται σε ρήξη με τον ισλαμικό κόσμο.⁵ Με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η άποψη σύμφωνα με την οποία, η σύγκρουση ανάμεσα σε Δύση και Ανατολή είναι αναπόφευκτη καθώς μιλάμε για σύγκρουση πολιτισμών.⁶ Ο αντίλογος στην άποψη αυτή μπορεί να συνοψιστεί στα εξής: οι ήδη υπάρχουσες περιφερειακές συγκρούσεις, οφείλονται σε πολιτικούς λόγους και όχι πολιτισμικούς, οι περιφερειακές συγκρούσεις είναι στις περισσότερες περιπτώσεις μακροχρόνιες και έτσι βρίσκονται στο περιθώριο της διεθνούς προσοχής, χωρίς να διαφαίνεται κάποια κοινή αποδεκτή λύση για τα εμπλεκόμενα μέρη. Τέλος, η Δύση έχει καθοριστικό ρόλο στην δημιουργία αυτών των συγκρούσεων εφαρμόζοντας την πολιτική της παρέμβασης στο εσωτερικό άλλων χωρών αλλά και την πολιτική του "διαίρει και βασίλευε".⁷

Οι Η.Π.Α., μέσω του προληπτικού πολέμου, επιδίωκαν την κατάκτηση περιφερειακής ασφάλειας και ταυτόχρονα τον εκδημοκρατισμό της περιοχής της ευρύτερης Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής. Το Ισραήλ, λόγω της δεύτερης παλαιστινιακής Ιντιφάντα του Άλ Ακσα, τον Σεπτέμβριο του 2000, υπήρξε ένθερμος υποστηρικτής της αμερικανικής πολιτικής για την Μέση Ανατολή και ειδικά για την Παλαιστίνη.⁸ Έτσι λοιπόν, για το Ισραήλ και τις Η.Π.Α. ο Παλαιστίνιος ηγέτης Γιασέρ Αραφάτ και το υπόλοιπο σύνολο της Φατάχ θεωρούνταν ότι υπέθλαπταν την ισλαμική τρομοκρατία.⁹ Μάλιστα, οι κατηγορίες γίνονταν πιο έντονες εξ αιτίας της δράσης ισλαμικών παλαιστινιακών οργανώσεων, όπως η Χαμάς, η Ταξιαρχία των

⁵ Dalacura K, US democracy promotion in the Arab Middle East since 11 September 2001: a critique, *International Affairs*, Volume 81, Issue 5, October 2005

⁶ Huntigton S. *The Clash of Civilizations and the Remarking of World Order*. Simon and Schuster, New York, 1997

⁷

Κεφαλά Β., *Διεθνής Πολιτική στη Μέση Ανατολή*, Creative Commons, Ρόδος, 2008, σ. 8

⁸

Gregory D., *The Colonial Present, Afghanistan, Palestine, Iraq*, Blackwell, 2004

⁹

Κεφαλά Β., *Διεθνής Πολιτική στη Μέση Ανατολή*, Creative Commons, Ρόδος, 2008, σ. 20

Μαρτύρων του Άλ Άκσα κ.α. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο το παλαιστινιακό εθνικό κίνημα, μετατρέπεται για τις Η.Π.Α. και το Ισραήλ σε κίνημα ισλαμικής τρομοκρατίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι συνθήκες να γίνουν ακόμα πιο δύσκολες και ασφυκτικές για του Παλαιστίνιους, καθώς το Ισραήλ λαμβάνει όλο και περισσότερα μέτρα κατά των Παλαιστίνιων σε μία προσπάθεια να αντιμετωπίσει τις επιθέσεις αυτοκτονίας κατά Ισραηλινών από Παλαιστίνιους καμικάζι. Το ναυάγιο της ελπιδοφόρας συμφωνίας του Όσλο και της Ουάσιγκτον του 1993 και η επιλογή της χρήσης βίας και περιορισμού των Παλαιστίνιων για την πάταξη της ισλαμικής τρομοκρατίας είχε το αντίθετο αποτέλεσμα. Αντί να εξασθενίσουν οι ισλαμικές παλαιστινιακές οργανώσεις ενισχύθηκαν. Έτσι, στις εκλογές του 2006, ενώ έχει μεσολαβήσει ο θάνατος του Παλαιστίνιου ηγέτη Γιασέρ Αραφάτ το 2004 και η Φατάχ κατηγορείται για διαφθορά και ανικανότητα, είναι αναμενόμενο να επικρατεί το ισλαμικό κόμμα της Χαμάς.

Η Χαμάς αποτελεί μια πολιτική δύναμη από τη δεκαετία του '80, με ένα προφίλ αδιάφθουρο πολιτικού κόμματος που δεν είναι έτοιμο να κάνει πολιτικές εκπτώσεις και υπόσχεται ότι θα εκπληρώσει τα δίκαια για τον παλαιστινιακό λαό.¹⁰ Έτσι, η Χαμάς μετά την νίκη της στις εκλογές του 2006 αρνείται να αναγνωρίσει το Ισραήλ, τις συμφωνίες του Όσλο και της Ουάσιγκτον (1993), οι οποίες ήδη έχουν απορριφθεί ήδη από το 2001 από τον Ισραηλινό πρωθυπουργό Αριέλ Σαρόν και αρνείται να εγκαταλείψει και τον ένοπλο αγώνα κατά του «Ισραηλινού Απαρτχάιντ».¹¹ Μέσα σε αυτές τις συνθήκες, η συνεννόηση ανάμεσα σε Χαμάς και Φατάχ ήταν αδύνατη, ενώ η ισραηλινή πολιτική χαρακτήρισε την Χαμάς και τις άλλες ισλαμικές οργανώσεις τρομοκρατικές, επέβαλε τον πλήρη αποκλεισμό της Λωρίδας της Γάζας, και απαίτησε τον αφοπλισμό τους. Παράλληλα, με την πλήρη στήριξη των Η.Π.Α. το Ισραήλ επιβάλλει οικονομικό αποκλεισμό στους Παλαιστίνιους και κατακρατά έσοδα του παλαιστινιακού λαού, με αποτέλεσμα την εκτόξευση της εξαθλίωσης και της οργής των Παλαιστίνιων, κάνοντας ακόμα δυσκολότερη την εθνική ενότητα τους έναντι του Ισραήλ. Έτσι στις 14 Ιουνίου του 2007, ξέσπασε εμφύλιος πόλεμος στο εσωτερικό της Παλαιστίνης, ανάμεσα σε Φατάχ και Χαμάς, που διαδραματίστηκε στην αποκλεισμένη από το Ισραήλ Λωρίδα της Γάζας. Η Χαμάς νίκησε στον εμφύλιο πόλεμο,¹² αλλά αυτό που έχει σημασία είναι η απώλεια της εθνικής ενότητας που μέχρι τότε ήταν ενιαία και αδιάσπαστη, ενώ ταυτόχρονα το Ισραήλ καταφέρνει να κυριαρχεί και να αποσυντονίζει τους Παλαιστίνιους.¹³

Όσον αφορά τους στόχους των Η.Π.Α. και συγκεκριμένα την εγκαθίδρυση της δημοκρατίας με ελεύθερη αγορά, όχι μόνο απέτυχαν, αλλά όπου έγιναν εκλογές εγκαθιδρύθηκαν δυνάμεις άκρως αντίθετες με το αμερικανικό μοντέλο: Χετζμπολλάχ στο Λίβανο, Αδελφοί Μουσουλμάνοι στις δημοτικές εκλογές τις Αιγύπτου και Χαμάς στην Παλαιστίνη. Οπότε παρατηρείται πως αν και οι Η.Π.Α. κυριαρχούν στην Μέση Ανατολή, δεν μπορούν να την ελέγξουν. Οι παράγοντες που ευθύνονται για την αποσταθεροποίηση των αμερικανικών

¹⁰

Hilal J., *Where Now for Palestine? The Demise of the Two State Solution*, Zed Books, London, 2007,

¹¹

Beverley M.E., *The Israeli-Palestinian Conflict. A People's War*, London, Routledge, 2008

¹²

Beverley M.E., *The Ascendance of Political Islam: Hamas and consolidation in the Gaza Strip*, Taylor and Francis Online, Volume 29, Issue 8, December 2008. Ανακτήθηκε Σεπτέμβριο 25, 2019 από <https://doi.org/10.1080/01436590802528739>

¹³ Κεφαλά Β., *Ζητήματα Διεθνούς Πολιτικής στη Μέση Ανατολή*, Creative Commons, Ρόδος, 2011, σ. 24-26

συμφερόντων ήταν και το Παλαιστινιακό ζήτημα, αποτελώντας και αιτία ανησυχίας στη Μέση Ανατολή.

Τον Ιανουάριου του 2008 ο πρόεδρος των Η.Π.Α. επισκέφθηκε το Ισραήλ και τη Δυτική Όχθη. Σε συνέντευξη τύπου που παραχώρησε στις 10 Ιανουαρίου στην Ιερουσαλήμ, παρουσίασε το σχέδιο ειρήνης για την Μέση Ανατολή, το οποίο είχε ως προϋπόθεση την ύπαρξη ενός ισραηλινού και ενός παλαιστινιακού κράτους με βάση όμως τις συνθήκες οι οποίες ισχύουν από το 1967 και έπειτα, αφηφώντας με αυτόν τον τρόπο, για ακόμα μια φορά, την απόφαση 242 του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε.¹⁴, προσθέτοντας όμως ότι το παλαιστινιακό κράτος πρέπει να είναι βιώσιμο και συνεχές. Φυσικά ο Τζωρτζ Μπους ο νεότερος δεν εισήγαγε κάποια ουσιαστική πρόταση για τη λύση του Παλαιστινιακού ζητήματος, απλά επιδίωξε με βάση τα ισραηλινά και αμερικανικά συμφέροντα, αφηφώντας τον Ο.Η.Ε., να δηλώσει πως οι Η.Π.Α. είναι υπέρ της λύσης του Παλαιστινιακού ζητήματος. Όπως κάθε πρόεδρος των Η.Π.Α., έτσι και ο Τζωρτζ Μπους θέλησε λίγο πριν τη λήξη της θητείας του να λύσει το Παλαιστινιακό.¹⁵

Στα τέλη Δεκεμβρίου του 2008, άρχισε μια νέα ισραηλινή στρατιωτική επιχείρηση εναντίον της Λωρίδας της Γάζας, με την κωδική ονομασία "Σκληρό Μολύβι". Η επιχείρηση αυτή περιλάμβανε κυρίως βομβαρδισμούς εναντίον των αποκλεισμένων κατοίκων της Γάζας με το επιχείρημα πως η Χαμάς ασκούσε τρομοκρατικές επιθέσεις από τη Λωρίδα της Γάζας, καθώς εκτοξεύει αυτοσχέδιες ρουκέτες εναντίον του νότιου Ισραήλ. Ενώ υπήρχε διεθνής κατακραυγή για την συγκεκριμένη στρατιωτική επιχείρηση και για τις τραγικές απώλειες που είχε η πλευρά της Παλαιστίνης, οι Η.Π.Α. τήρησαν σιγή ιχθύος. Στις 18 Ιανουαρίου, δηλαδή 2 μέρες πριν την ορκωμοσία του Μπαράκ Ομπάμα ως 44^{ου} προέδρου των Η.Π.Α., το Ισραήλ ανακοίνωσε μονομερή εκεχειρία με το επιχείρημα ότι πέτυχε τους στόχους του.

Κατά την οκταετία Μπους, οι Η.Π.Α. ταυτόχρονα με τον αγώνα κατά της διεθνούς τρομοκρατίας, προσπάθησαν να πετύχουν τους στόχους τους στην Μέση Ανατολή και την Βόρειο Αφρική, επεκτείνοντας τον έλεγχό τους, πραγματοποιώντας πολέμους, απειλώντας κράτη αλλά και προσφέροντας βοήθεια στους συμμάχους τους έναντι των περιφερειακών τους αντιπάλων. Επίσης, ο Τζωρτζ Μπους ο νεότερος θεωρώντας πως το μεταπολεμικό διεθνές σύστημα, το οποίο βρίσκεται σε θανάσιμο κίνδυνο από τις ισλαμικές τρομοκρατικές επιθέσεις επέλεξε την χρήση σκληρής ισχύος για την αντιμετώπιση της μείζονος ασύμμετρης αυτής απειλής, προώθησε τις διμερείς διαπραγματεύσεις και συνεργασίες αγνοώντας τους διεθνείς οργανισμούς και τον Ο.Η.Ε..

Τέλος, στο Παλαιστινιακό ζήτημα, παρατηρείται η πλήρης ταύτιση αμερικανικής και ισραηλινής πολιτικής, στην Μέση Ανατολή, όπου όπως έχει ξανά επισημανθεί, κατά την οκταετία του Μπους, οι Η.Π.Α. κυριαρχούσαν στην περιοχή αλλά δεν την έλεγχαν.

¹⁴ Το Ισραήλ σύμφωνα με την απόφαση 242 του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. πρέπει να επιστρέψει στα προ του πολέμου του 1967 σύνορα του, δεδομένου ότι ελέγχει τα εδάφη αυτά με στρατιωτική κατάλυση, πράγμα το οποίο απαγορεύεται από το διεθνές δίκαιο και το χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

¹⁵ Κεφαλά Β., *Διεθνής Πολιτική στη Μέση Ανατολή*, Creative Commons, Ρόδος, 2008, σ. 21

2.2 Η νέα αμερικανική πολιτική στην Μέση Ανατολή: η πρώτη θητεία Ομπάμα.

Η αμερικανική πολιτική στην Μέση Ανατολή το διάστημα 2001-2009 χαρακτηριζόταν από την μονομέρεια και τις διμερείς συνεργασίες. Την συγκεκριμένη πολιτική φυσικά χάραξε ο πρόεδρος Τζωρτζ Μπους ο νεότερος. Την 20^η Ιανουαρίου 2009, η αμερικανική πολιτική γυρίζει σελίδα, από την μονομέρεια στην πολυμερή συνεργασία, καθώς νέος πρόεδρος των Η.Π.Α. αναλαμβάνει ο Μπάρακ Ομπάμα. Ο νέος Αμερικανός πρόεδρος κλήθηκε πολύ νωρίς να ανατρέψει τα δεδομένα που είχε δημιουργήσει ο προκάτοχος του, με την καταστροφική πολιτική του στο υποσύστημα της Μέσης Ανατολής, ενώ παράλληλα κλήθηκε να διαχειριστεί την παγκόσμια οικονομική ύφεση που ξέσπασε τον Σεπτέμβριο του 2008.¹⁶ Βασικός στόχος του προέδρου Ομπάμα στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής υπήρξε η χαλάρωση του μετώπου που είχε χαράξει ο προκάτοχος του, με την Ρωσία το οποίο, επανέφερε ένα Ψυχροπολεμικό κλίμα. Παράλληλα ήθελε να πείσει τους συμμάχους των Η.Π.Α. στο ΝΑΤΟ να συμμετάσχουν πιο ενεργά στην χάραξη και κατ'επέκταση στον πλήρη έλεγχο της Μέσης Ανατολής.¹⁷

Προτεραιότητα του Ομπάμα στην μεσανατολική πολιτική των Η.Π.Α. ήταν η αποχώρηση των αμερικανικών στρατευμάτων από το Ιράκ έως τα τέλη του 2010. Αιτία για αυτήν την κίνηση αποτελεί αρχικά το γεγονός της εσωτερικής αντίθεσης σε σχέση με την παραμονή των στρατευμάτων στο Ιράκ, σε συνδυασμό με το κόστος τους και φυσικά η ανάγκη για ενίσχυση των αμερικανικών στρατευμάτων στο Αφγανιστάν. Κατά την προεκλογική του εκστρατεία, ο Μπάρακ Ομπάμα σε ομιλία του το 2008 ενώπιον του AIPAC (American Israel Public Affairs Committee) τόνισε, πως οι στρατιωτικές επιχειρήσεις στο Αφγανιστάν θα αυξηθούν καθώς με αυτόν τον τρόπο, ο πόλεμος κατά της τρομοκρατίας,¹⁸ θα είχε αποτέλεσμα. Επίσης δήλωσε πως στόχος του ήταν η συντριβή της Αλ Κάιντα τόσο στο Αφγανιστάν όσο και στο Πακιστάν, ενώ υποστήριξε πως στο Πακιστάν οι Η.Π.Α. θα δρούσαν με ή χωρίς την άδεια της πακιστανικής κυβέρνησης, ούτως ώστε να "πληγούν οι τρομοκράτες".

Ο πρόεδρος Ομπάμα λοιπόν, αναφορικά με το Αφγανιστάν, προσπάθησε αρχικά να έρθει σε διάλογο με τους Ταλιμπάν οι οποίοι ήλεγχαν σημαντικές περιοχές του Αφγανιστάν, ενώ παράλληλα, επηρέαζαν και το Πακιστάν, με το επιχείρημα πως στο Ιράκ υπήρξε διάλογος και συνεννόηση με μετριοπαθείς Σουνίτες. Ο πνευματικός ηγέτης των Ταλιμπάν μουλά Ομάρ, δήλωσε την άρνηση του για διαπραγμάτευση και διάλογο με τις Η.Π.Α. ενώ δήλωσε πως σε αντίθεση με τους Σουνίτες, οι Ταλιμπάν δεν είναι ούτε διασπασμένοι αλλά ούτε και μετριοπαθείς.¹⁹ Με βάση την απροθυμία των συμμάχων των Η.Π.Α. να συνδράμουν στον πόλεμο κατά του Αφγανιστάν (παρόλο που η Γαλλία του Νικολά Σαρκοζύ επέστρεψε στο

¹⁶ Κεφαλά Β., *Ζητήματα Διεθνούς Πολιτικής στη Μέση Ανατολή*, Creative Commons, Ρόδος, 2011, σ. 14

¹⁷

Lynch M., Obama and The Middle East: Rightsizing the U.S. Role, *Foreign Affairs*, Volume 94, Issue 18, July 2015

¹⁸

Με προεδρική οδηγία του Μπάρακ Ομπάμα, ο Πόλεμος κατά της Τρομοκρατίας, κατά την θητεία του, μετονομάστηκε σε "Υπερπόντιες Έκτακτες Επιχειρήσεις".
Anderson Perry, *American Foreign Policy and Its Thinkers*, Verso, London-New York, 2015,

¹⁹ Council on Foreign Relations, The Taliban in Afghanistan, London, 07/07/2014 ανακτήθηκε, Αύγουστο 28 από <https://www.cfr.org/backgrounder/taliban-afghanistan>

στρατιωτικό σκέλος του NATO), ο Μπάρακ Ομπάμα αποφάσισε να προσεγγίσει την Τουρκία, επισκεπτόμενος την Άγκυρα τον Απρίλιο του 2009.²⁰ Με αυτήν την επίσκεψη ο Μπάρακ Ομπάμα ήθελε να δείξει πως οι Η.Π.Α. δεν στρέφονται κατά των μουσουλμάνων, ενώ ταυτόχρονα ήθελε να πείσει το διεθνές απομονωμένο Ιράν με το να ενισχύσει τον ρόλο της Τουρκίας ως ενεργειακού κόμβου. Παράλληλα, οι Η.Π.Α. ενθάρρυναν την Τουρκία να αναλάβει ρόλο μεσολαβητή ανάμεσα σε Η.Π.Α. και Ιράν, καθώς η Τουρκία και το Ιράν έχουν καλές σχέσεις, αφού η Τουρκία εμπορεύεται πετρέλαιο από το Ιράν. Τέλος, συζητήθηκε το θέμα της συνδρομής της Τουρκίας στην διασφάλιση της τάξης στο Ιράκ, ζήτημα στο οποίο η Τουρκία σαφώς και θέλει να έχει ρόλο, λόγω του Κουρδικού προβλήματος εντός των συνόρων της.

Ο Μπάρακ Ομπάμα για να ανατρέψει την καταστροφική μονομερή πολιτική του προκατόχου προσπάθησε να αλλάξει την αμερικανική πολιτική σε επίπεδο διακηρύξεων και δηλώσεων. Έτσι τον Σεπτέμβριο του 2009, στην Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. ο Αμερικανός πρόεδρος κατεύθυνε την τοποθέτησή του σε τρία βασικά θέματα για την νέα αμερικανική εξωτερική πολιτική που ήθελε να χαράξει. Τα θέματα αυτά αφορούσαν την διεθνή οικονομική κρίση, την κλιματική αλλαγή και τα πυρηνικά όπλα. Στην ομιλία του λοιπόν αφού έπλεξε το εγκώμιο του Ο.Η.Ε., ανέφερε συγκεκριμένα πως "ο Ο.Η.Ε. παρά τις ατέλειες του προσπαθεί να είναι πιστός στα ιδεώδη του και σήμερα είναι πιο αναγκαίος από ποτέ. Με λόγια και με έργα, προσπαθούμε να εγκαινιάσουμε μια νέα εποχή συνεργασίας με τον υπόλοιπο κόσμο. Η περίοδος της μονομέρειας έχει τελειώσει, οπότε ο αντιαμερικανισμός δεν μπορεί πλέον να αποτελεί δικαιολογία για τη συλλογική απραξία μπροστά σε οξυνόμενα διεθνή προβλήματα που δεν απειλούν μόνο τη διεθνή ειρήνη αλλά και την υγεία και την ευημερία του καθενός".²¹ Ο Μπάρακ Ομπάμα μέσα από αυτήν την τοποθέτηση ήθελε να δείξει πως εφόσον μειωθεί ο αντιαμερικανισμός που διακατέχει αρκετά κράτη - μέλη του Ο.Η.Ε. (τον οποίο Ο.Η.Ε. ο νέος Αμερικανός πρόεδρος σέβεται και δεν παραμερίζει όπως ο προκατόχος του) θα μπορέσει να επιτευχθεί πολυμερής διεθνής συνεργασία και κατ'επέκταση θα επιλυθούν σημαντικά ζητήματα για όλους.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο Μπάρακ Ομπάμα υπογράμμισε την σπουδαιότητα που δίνει στο ζήτημα της μη διάδοσης των πυρηνικών όπλων. Έτσι λοιπόν, σε έκτακτη συνεδρίαση του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. ψηφίστηκε ομόφωνα πρόταση για δημιουργία ενός αποπυρηνικοποιημένου κόσμου. Η απόφαση αυτή (1887) αναφέρεται όχι μόνο στα 189 κράτη που έχουν ήδη υπογράψει τη Συνθήκη για την μη διάδοση των πυρηνικών όπλων αλλά σε όλα τα κράτη, ούτως ώστε να καταστεί παγκόσμια. Παράλληλα γίνεται πρόσκληση στις πυρηνικές δυνάμεις (Ισραήλ, Πακιστάν, Ινδία) που δεν ανήκουν στην ομάδα των "θεσμοθετημένων" πυρηνικών δυνάμεων,²² να προσχωρήσουν στην Συνθήκη περί μη διάδοσης των πυρηνικών όπλων και να σεβαστούν την Απόφαση 1887 του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε.. Το Ισραήλ

²⁰ Η σημασία της επίσκεψης αυτής φαίνεται από το γεγονός πως η Τουρκία είναι η πρώτη μουσουλμανική χώρα που επισκέπτεται ο νέος Αμερικανός πρόεδρος.

²¹ Lindsay J. M., George W. Bush, Barack Obama and the future of US global leadership, *International Affairs*, 2011, July, Vol 87, Issue 4

²² Οι θεσμοθετημένες" πυρηνικές δυνάμεις είναι οι Η.Π.Α., η Ρωσία, η Γαλλία, η Κίνα, και το Ηνωμένο Βασίλειο.

λίγες μέρες αργότερα, δήλωσε πως είναι δικαίωμα του να διατηρεί την ασφάλεια του κράτους του με όποιο τρόπο επιθυμεί εκείνο, απορρίπτοντας την Απόφαση 1887.²³

Σχετικά με την καρδιά των προβλημάτων της Μέσης Ανατολής δηλαδή Παλαιστινιακό ζήτημα, ήδη από την προεκλογική του εκστρατεία ο Μπάρακ Ομπάμα έχει δηλώσει πως πέρα από την απομάκρυνση των αμερικανικών στρατευμάτων από το Ιράκ, προτεραιότητα του είναι η επίλυση του Παλαιστινιακού. Παρόλο'αυτά, στην ομιλία του στο AIPAC όπως έχει προαναφερθεί, για κερδίσει την εύνοια του (καθώς είναι ένα από τα ισχυρότερα, αν όχι το πιο ισχυρό λόμπι στην Ουάσινγκτον)²⁴ δήλωσε συγκεκριμένα πως "η Ιερουσαλήμ θα είναι πάντα η πρωτεύουσα του Ισραήλ και πρέπει να είναι ενιαία".²⁵ Η εξωφρενική αυτή τοποθέτηση αγνοούσε πως για την ομαλή επίλυση του Παλαιστινιακού ζητήματος και την ύπαρξη δύο κρατών, προϋπέθετε μέρος της Ιερουσαλήμ να ανήκει στο παλαιστινιακό κράτος, για αυτόν τον λόγο αργότερα ο Ομπάμα άλλαξε την δήλωση του αναφέροντας πως το μέλλον της Ιερουσαλήμ θα καθοριστεί από τις διαπραγματεύσεις ανάμεσα σε Ισραήλ και Παλαιστινιακή Αρχή. Κατά την διάσκεψη του Ο.Η.Ε.. Στις 27 Δεκεμβρίου του 2008, οι δωρητές για την Παλαιστίνη, αποφάσισαν να αναστείλουν την διανομή τροφίμων και να δώσουν το ποσό 4,5 δισεκατομμυρίων δολαρίων όχι στην νόμιμη κυβέρνηση της Χαμάς αλλά στον πρόεδρο της Παλαιστινιακής Αρχής Μαχμούντ Αμπάς, δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο για μια ακόμη φορά, τεταμένες σχέσεις μεταξύ των Παλαιστινίων. Στις 2 Σεπτεμβρίου, ο Μπάρακ Ομπάμα προτείνει στο Ισραήλ και στην Παλαιστινιακή Αρχή υπό τον Μαχμούντ Αμπάς, (εξαιρώντας την Χαμάς) την έναρξη συνομιλιών για την επίλυση του Παλαιστινιακού μέσα σε χρονικό πλαίσιο δώδεκα μηνών.

Το Παλαιστινιακό ζήτημα όμως κατά την χρονική εκείνη περίοδο ήταν εξαιρετικά δύσκολο να επιλυθεί, καθώς μετά τις βουλευτικές εκλογές του 2009 στο Ισραήλ δημιουργήθηκε κυβέρνηση συνασπισμού, στην οποία μετείχαν το Λικούντ του Μπέντζαμιν Νετανιάχου και το κόμμα «Ισραήλ το Σπίτι μας» του Άβιγκντορ Λίμπερμαν, καθώς και άλλα μικρότερα θρησκευτικά κόμματα. Η αντίδραση του Τέλ Αβιβ στις προθέσεις Ομπάμα για την επανέναρξη των ισραηλο – παλαιστινιακών συνομιλιών ήταν αρνητική και αυτό έγινε απολύτως σαφές, με την αναγγελία της οικοδόμησης νέων εβραϊκών οικισμών στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη για ακόμα τριακόσιους χιλιάδες εποίκους.²⁶ Ουσιαστικά λοιπόν, οι συνομιλίες ανάμεσα στο Ισραήλ και την Παλαιστινιακή Αρχή ακόμα και εάν άρχιζαν δεν επρόκειτο να αποδώσουν από

²³ Knezovic S, New UNSC Resolution 1887 – A Step Forward in International Nuclear Arms Control Efforts, *Croatian International Relations Review*, 2009, Vol 15, No 54-57

²⁴

Χάρη στην AIPAC η βοήθεια των Η.Π.Α. προς το Ισραήλ είναι η μεγαλύτερη παγκοσμίως, φτάνοντας τα 3 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως. Αποτελεί το 2% του ΑΕΠ του Ισραήλ. Το 75% της βοήθειας είναι στρατιωτική και το Ισραήλ προμηθεύεται τα πιο εξελιγμένα όπλα. Το 1967 οι αμυντικές δαπάνες του Ισραήλ ήταν λιγότερες από τις μισές των αθροιστικών δαπανών Αιγύπτου, Ιράκ, Ιορδανίας και Συρίας ενώ τώρα είναι 30% υψηλότερες. Οι Η.Π.Α. χρηματοδοτούν κάθε ισραηλινό στρατιώτη με 500 δολάρια το χρόνο, ενώ το αντίστοιχο ποσό για κάθε Αιγύπτιο (επί Μουμπάρακ) είναι 20 δολάρια και για κάθε Πακιστανό είναι μόλις 5 δολάρια. Για την AIPAC ο πρόεδρος των Η.Π.Α., Μπιλ Κλίντον δήλωσε πως "είναι οι καλύτεροι λομπίστες στην πόλη της Ουάσινγκτον". Mearsheimer J. J. and S. M. Walt, *The Israel Lobby and US Foreign Policy*, Massing, London, New York, 2007

²⁵ Λούλης Γιάννης, Ομπάμα: *Πως Γκρεμίστηκαν Οι Αυταπάτες*, Καστανιώτη, Αθήνα, 2014

²⁶

Παρόλο που, η Χαμάς είναι αποκλεισμένη στη Γάζα ασκεί μεγάλη επιρροή στον παλαιστινιακό λαό.

την μία πλευρά διότι το Ισραήλ δεν ήταν διατεθειμένο να παραιτηθεί από την επέκταση του εποίκισμού των παλαιστινιακών εδαφών και οι Η.Π.Α. δεν ήταν διατεθειμένες να έλθουν σε μία ανώφελη ρήξη με το εβραϊκό κράτος.²⁷ Από την άλλη πλευρά μία τέτοια διαπραγμάτευση θα βάραινε ακόμα περισσότερο το χάσμα μεταξύ των Παλαιστινίων, εφόσον η Χαμάς δεν θα συμμετείχε στις διαπραγματεύσεις αφού είχε χαρακτηριστεί τρομοκρατική οργάνωση.

2.3 Η στάση του Ισραήλ και η αντίδραση της Παλαιστινιακής Αρχής.

²⁷ Gilboa E., Obama and Israel: A Preliminary Assessment, *Foreign Affairs*, 2009, July, Vol 3, Issue 3,

Το Παλαιστινιακό ζήτημα παρόλο που ο Μπάρακ Ομπάμα δήλωνε σε ομιλίες του ότι αποτελεί προτεραιότητα του, ήταν στην αφάνεια, αφού δεν υπήρξε κάποια ουσιαστική εξέλιξη μετά τον πόλεμο το 2008. Αυτό επρόκειτο να αλλάξει τον Μάιο του 2010, όταν ακτιβιστές από διάφορες χώρες προσπάθησαν να σπάσουν συμβολικά τον αποκλεισμό που είχε επιβάλλει το Ισραήλ στην Λωρίδα της Γάζας. Η επιχείρηση αυτή ονομάστηκε "Ελευθερία για τη Γάζα". Το Ισραήλ από την άλλη, δηλώνοντας πως είναι η μοναδική δημοκρατική χώρα στην Μέση Ανατολή, απάντησε σε αυτήν την πρόκληση ασκώντας ωμή βία εναντίον ενός τουρκικού πλοίου, που συμμετείχε στην επιχείρηση "Ελευθερώστε τη Γάζα", με το όνομα Μαβί Μαρμαρά. Επίσης, σύμφωνα με υποστηρικτές του Ισραήλ, η θαλάσσια περιοχή γύρω από τη Γάζα, τελεί υπό ισραηλινό έλεγχο αναφερόμενοι στη Συμφωνία του 1993, αγνοώντας όμως τις δηλώσεις που είχε κάνει ο πρώην πρωθυπουργός τους Αριέλ Σαρόν, σύμφωνα με τις οποίες, δεν υφίσταται πλέον η Συμφωνία του 1993 και πως οποιαδήποτε διαπραγμάτευση θα ξεκινούσε από νέα μηδενική βάση. Το Ισραήλ, χρησιμοποιώντας μια ρητορική σύμφωνα με την οποία δεν αναγνωρίζεται κανένα δικαίωμα στους Παλαιστίνιους, ενώ παράλληλα τους κατηγορούσε πως είναι τρομοκράτες, άσκησε βία για την "την ασφάλεια και την άμυνα του" εναντίον όσων συνέδραμαν στο σπάσιμο του αποκλεισμού της Γάζας, με το επιχείρημα πως αυτοί που βοηθούν τρομοκράτες να επιβιώσουν, είναι και αυτοί τρομοκράτες.²⁸

Από την άλλη πλευρά, οι Παλαιστίνιοι διεκδικούν το αναφαίρετο δικαίωμα τους να ζουν με ασφάλεια στο δικό τους Παλαιστινιακό κράτος. Με αφορμή λοιπόν τα παραπάνω γεγονότα, οι Παλαιστίνιοι της Γάζας αντιδρούν και εκτοξεύουν αυτοσχέδιες ρουκέτες εναντίον του Ισραήλ. Όλα αυτά γεγονότα δημιούργησαν ακόμα περισσότερα προβλήματα στον Πρόεδρο της Παλαιστινιακής Αρχής, Μαχμούντ Αμπάς, ο οποίος από την μία πλευρά δέχεται πιέσεις από τις Η.Π.Α. και την Ε.Ε. για την έναρξη διαλόγου και διαπραγματεύσεων με το Ισραήλ, ενώ από την άλλη το Ισραήλ δεν δέχεται καμιά πρόταση για διάλογο μετά την επιχείρηση "Ελευθερώστε τη Γάζα" και ταυτόχρονα, η Χαμάς στη Γάζα, όπως προαναφέρθηκε, εκτοξεύει ρουκέτες εναντίον του Ισραήλ, μια κίνηση η οποία δεν βοηθά την έναρξη διαλόγου και διαπραγματεύσεων.

Επειδή όμως, η Μέση Ανατολή αποτελεί ένα σύστημα συγκοινωνούντων δοχείων, η επιχείρηση "Ελευθερώστε τη Γάζα" είχε συνέπειες όχι μόνο σε τοπικό επίπεδο αλλά και σε περιφερειακό. Αρχικά λοιπόν, οι συνέπειες αυτές επηρέασαν άμεσα την Αίγυπτο, η οποία επιθυμεί τον παραγκωνισμό της Χαμάς, καθώς η Χαμάς συνδέεται με τους Αδελφούς Μουσουλμάνους στο εσωτερικό της Αιγύπτου. Από την άλλη πλευρά όμως, υπήρξε διεθνής κατακραυγή κατά της Αιγύπτου, η οποία όχι μόνο δεν συνέδραμε στην επιχείρηση "Ελευθερώστε τη Γάζα" ως αραβική χώρα, αλλά αντιθέτως κράτησε κλειστά τα σύνορα της με τη Γάζα, φοβούμενη ότι την κατηγορία ότι υπέθαλψε την τρομοκρατία. Το αποτέλεσμα είναι οι κάτοικοι της Γάζας να υποφέρουν από σοβαρότατες ελλείψεις σε τρόφιμα, φάρμακα, καύσιμα και άλλα είδη πρώτης ανάγκης. Επίσης, φάνηκε ότι η Τουρκία ότι αποφάσισε να έχει κύριο λόγο στα τεκταινόμενα στο κρίσιμο και ασταθές υποσύστημα της Μέσης Ανατολής.

Έτσι, τον Ιανουάριο του 2009 ο πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν κάνει σφοδρή φραστική επίθεση εναντίον του Ισραήλ²⁹ εν ονόματι του Ισλάμ, με αφορμή τα αιματηρά

²⁸ Uzer U., Turkish-Israeli Relations: Their Rise and Fall, *Middle East Policy*, 2013, Spring, Vol 10, No1

²⁹ Στην δεκαετία του 1990, η Τουρκία και το Ισραήλ είχαν συνάψει στρατιωτική συμμαχία.

γεγονότα εναντίον της Χαμάς τον Δεκέμβριο του 2008, μια κίνηση που κανένα άλλο μουσουλμανικό κράτος δεν έκανε αλλά ούτε και υποστήριξε τους Παλαιστίνιους. Επιπροσθέτως, η Τουρκία προσπάθησε να αναλάβει τον ρόλο του διαμεσολαβητή μεταξύ Ιράν και Δύσης, πράγμα που θα της επέτρεπε όχι μόνο να αυξήσει το γόητρο της αλλά και να καλύψει τις δικές της ενεργειακές ανάγκες, προσέγγισε το Ιράν, χώρα την οποία το Ισραήλ καταγγέλει από το 1994 ότι κατέχει πυρηνικά όπλα με στόχο την καταστροφή του ισραηλινού κράτους. Η κορύφωση των τεταμένων σχέσεων ανάμεσα σε Τελ-Αβίβ και Άγκυρα επήλθε όταν το τουρκικό πλοίο Μαβί Μαρμαρά υπέστη επίθεση από τον ισραηλινό στρατό, με αποτέλεσμα τον θάνατο 9 Τούρκων υπηκόων.

Οι εξελίξεις αυτές δεν άφησαν φυσικά ανεπηρέαστη την αμερικανική πολιτική. Ο Μπάρακ Ομπάμα έβλεπε το Ισραήλ να μην συμμορφώνεται με τις προϋποθέσεις που έθετε για την έναρξη συνομιλιών ανάμεσα στο Ισραήλ και την Παλαιστινιακή Αρχή, όπως για παράδειγμα την παύση της εποικιστικής δραστηριότητας στα παλαιστινιακά εδάφη κατά την διάρκεια των συνομιλιών. Αντιθέτως, το Ισραήλ απαντούσε με αναγγελία δημιουργίας νέων εποικισμών. Αυτός είναι άλλωστε ο λόγος που αρχίζει να υπάρχει αποστασιοποίηση ανάμεσα στις σχέσεις Ομπάμα και Νεντανιάχου. Επίσης, οι Η.Π.Α, μετά την δημιουργία τεταμένων σχέσεων ανάμεσα στο Ισραήλ και την Τουρκία, βλέπουν να καταστρέφεται ένα σημαντικό δίκτυο συμμαχιών (Η.Π.Α. – Ισραήλ - Τουρκία) για την αμερικανική πολιτική στη Μέση Ανατολή.

Είναι σαφές λοιπόν, πως το Ισραήλ ακολουθεί μία κατασταλτική πολιτική εναντίον των Παλαιστινίων, με το επιχείρημα της προάσπισης της δικής του ασφάλειας η οποία θίγεται, αγνοώντας ακόμα και τα αμερικανικά σχέδια για την Μέση Ανατολή και ειδικά για το Παλαιστινιακό ζήτημα.³⁰ Η ουσία όμως είναι πως το Ισραήλ θα είναι ασφαλές μόνο όταν αποφασίσει να έρθει σε διαπραγματεύσεις με την Παλαιστινιακή Αρχή, για την επίλυση του Παλαιστινιακού ζητήματος για την δημιουργία ενός βιώσιμου και κυρίαρχου παλαιστινιακού κράτους, σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο και τις σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε..

Σε κάθε περίπτωση, κατά την διάρκεια της πρώτης θητείας του Μπάρακ Ομπάμα δεν υπήρξε καμία πρόοδος στο Παλαιστινιακό. Αντίθετα, οι σχέσεις Ουάσιγκτον – Τελ Αβίβ μάλλον ψυχράνθηκαν, την ώρα που το ήδη πολύπλοκο και συγκρουσιακό περιβάλλον της Μέσης Ανατολής επρόκειτο να γίνει ακόμα πιο περίπλοκο και πιο επικίνδυνο, εξ αιτίας της εξέλιξης που είχαν οι αραβικές εξεγέρσεις που ξέσπασαν το 2011.

3. Η μεσανατολική πολιτική του Μπάρακ Ομπάμα μετά τις αραβικές εξεγέρσεις και το Παλαιστινιακό

3.1 Οι περιφερειακές ανατροπές και η πολιτική των Η.Π.Α.

Athanassopoulou E., *Strategic relations between the US and Turkey 1979-2000: sleeping with a tiger*, Routledge, London – New York, 2014 σ.209

³⁰ Sorensen M. J., Dynamics of interaction: how Israeli authorities succeeded in disrupting and containing the 2011 Freedom Flotilla to Gaza, *Interface*, Volume 11, Issue 1, July 2019

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο Μπάρακ Ομπάμα προσπάθησε να ακολουθήσει μία πολυμερή πολιτική για την αντιμετώπιση των όλο και οξύτερων διεθνών προβλημάτων επιζητώντας την διεθνή συνεργασία σε προβλήματα υπερεθνικού χαρακτήρα, όπως η κλιματική αλλαγή και οι συνέπειες της. Όσον αφορά την ευρύτερη Μέση Ανατολή το ενδιαφέρον του εστιάστηκε στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιούργησε ο προκάτοχός του, Τζόρτζ Μπους ο νεότερος, πρωτίστως στο Ιράκ και το Αφγανιστάν, όπου υπήρχαν ακόμα αμερικανικά στρατεύματα. Έτσι, στην περίπτωση του Ιράκ, απέσυρε τον κύριο όγκο των αμερικανικών δυνάμεων όχι μόνο για να εκπληρώσει την προεκλογική του υπόσχεση αλλά και διότι η κατάσταση στη χώρα αυτή φαινόταν να τείνει προς την εξομάλυνση. Αντίθετα, η κατάσταση στο Αφγανιστάν επιδειωνόταν συνεχώς, αφού οι Ταλιμπάν ήλεγχαν μεγάλο μέρος της χώρας. Κατά συνέπεια, η αμερικανική στρατιωτική παρουσία στη χώρα αυτή έπρεπε να ενισχυθεί, δεδομένου ότι ο κίνδυνος της Αλ Κάϊντα και της ασύμμετρης απειλής της ισλαμικής τρομοκρατίας κάθε άλλο παρά είχε εκλείψει. Επίσης, συνέχισε τις προσπάθειες για την επανάληψη του διαλόγου μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων παρά την έλλειψη ενδιαφέροντος εκ μέρους του Τέλ Αβίβ, το οποίο συνέχιζε την κατασταλτική του πολιτική στα παλαιστινιακά εδάφη, όπως επίσης συνέχιζε τον πλήρη αποκλεισμό της Λωρίδας της Γάζας, επικαλούμενο την τρομοκρατική δράση της Χαμάς. Σε κάθε περίπτωση όμως, μέχρι το 2010, στην περιοχή της Μέσης Ανατολής υπήρχαν ορισμένες σταθερές και ισορροπίες. Αυτό όμως, επρόκειτο σύντομα να αλλάξει λόγω των ανατροπών που προκάλεσαν οι αραβικές εξεγέρσεις που ξέσπασαν το 2011.

Οι αραβικές εξεγέρσεις, ή αλλιώς «ταραχές του ψωμιού»³¹, οι οποίες είχαν καθαρά κοσμικά αιτήματα, άρχισαν τον Ιανουάριο του 2011, από την Τυνησία όπου πολύ σύντομα ανατράπηκε ειρηνικά το καθεστώς του Ζιν Αμπεντίν Μπέν Άλι. Το παράδειγμα της Τυνησίας γρήγορα επεκτάθηκε και σε άλλες αραβικές χώρες, όπου κυβερνούσαν επί δεκαετίες αυταρχικά, φιλοδυτικά καθεστώτα, όπως αυτό της Αιγύπτου υπό τον πρόεδρο Χόσνι Μουμπάρακ, ή αυτό της Υεμένης, υπό τον πρόεδρο Σάλλεχ. Εξεγέρσεις επίσης έγιναν στην Λιβύη, το Μπαχρέϊν και το Ομάν, καθώς και στην Συρία, όπου η εξέγερση μετατράπηκε γρήγορα σε περιφερειακή κρίση, η οποία είχε σοβαρότατες επιπτώσεις. Σε περιφερειακό επίπεδο ο συριακός εμφύλιος μετατράπηκε σε πόλεμο διά αντιπροσώπων, οπότε διαταράχθηκαν οι εύθραυστες περιφερειακές ισορροπίες. Παράλληλα, η κατάσταση στην Συρία έδωσε την ευκαιρία στο ιρακινό παρακλάδι της Αλ Κάϊντα να καταλάβει εδάφη στο Ιράκ και την Συρία. Έτσι, δημιουργήθηκε το λεγόμενο Ισλαμικό Κράτος του Ιράκ και της Συρίας, επαναφέροντας με τον πιο έντονο τρόπο το ζήτημα της ισλαμικής τρομοκρατίας. Επίσης, η συριακή κρίση, με την δράση των δύο βασικών συμμάχων του καθεστώτος Άσαντ, δηλαδή της Μόσχας και της Τεχεράνης, ενίσχυσε την θέση της Ρωσίας στην Μέση Ανατολή, ενώ ταυτόχρονα υπογράμμισε την περιφερειακή σημασία του Ιράν. Προφανώς, οι εξελίξεις αυτές έρχονταν σε αντίθεση με τους στόχους της μεσανατολικής πολιτικής των Η.Π.Α. τις οποίες ο πρόεδρος Ομπάμα προσπάθησε να αντιμετωπίσει με την χρήση έξυπνης ισχύος, αποφεύγοντας την εμπλοκή σε χερσαίες επιχειρήσεις στην Συρία. Το γεγονός αυτό, δυσαρέστησε το Ισραήλ αλλά και την Σαουδική Αραβία, βασικούς συμμάχους των Η.Π.Α. στην Μέση Ανατολή που θεωρούν το Ιράν ως υπαρξιακή απειλή εναντίον τους.

³¹ Ονομάζονται έτσι οι μαζικές λαϊκές διαδηλώσεις διαμαρτυρίας που γίνονταν ανά διαστήματα στις αραβικές χώρες, όταν οι κυβερνήσεις περνούσαν στην αύξηση των τιμών στα είδη πρώτης ανάγκης π.χ. αλεύρι, λάδι ψωμί κ.λπ. Οι αυξήσεις αυτές γίνονται με το επιχείρημα της "ανόρθωσης της εθνικής οικονομίας".
Κεφαλά Β., *Ζητήματα Διεθνούς Πολιτικής Στη Μέση Ανατολή*, Creative Commons, Ρόδος, 2011

Ωστόσο, τα προβλήματα που εμφανίστηκαν από τις ανατροπές αραβικών καθεστώτων σχετίζονται και με τους εκλογικούς θριάμβους των ισλαμικών κομμάτων όπου έγιναν εκλογές, πράγμα που θα μπορούσε να σημαίνει αλλαγή της εξωτερικής πολιτικής των χωρών αυτών, όπως, για παράδειγμα, στην Αίγυπτο. Στην περίπτωση της Αιγύπτου, η ανατροπή του Χόσνι Μουμπάρακ δεν οδήγησε την χώρα σε εμφύλιο πόλεμο, όπως συνέβη στην Υεμένη ή στην Λιβύη, λόγω του ρόλου της ηγεσίας του στρατού στην εξέλιξη της κρίσης. Ωστόσο, οι ελεύθερες, πολυκομματικές εκλογές που έγιναν στην Αίγυπτο, ανέδειξαν θριαμβευτές τα ισλαμικά κόμματα. Αυτό σήμαινε ότι υπήρχε κίνδυνος, το νέο καθεστώς στο Κάιρο να αλλάξει πολιτική έναντι των Η.Π.Α. αλλά και έναντι του Ισραήλ και να αρχίσει να ενισχύει ισλαμικές οργανώσεις στα παλαιστινιακά εδάφη.³² Είναι προφανές, ότι οι εξελίξεις στην Αίγυπτο ήταν καταλυτικές για το υποσύστημα της Μέσης Ανατολής, αφού η χώρα αυτή αποτελεί έναν από τους πυλώνες της αμερικανικής επιρροής στην Μέση Ανατολή, ενώ παράλληλα θα επηρέαζαν και τον υπόλοιπο αραβικό κόσμο.³³

Μέχρι να ξεσπάσει η εξέγερση στην Αίγυπτο, η αμερικανική πολιτική είχε παραδοσιακά μια καλή και σταθερή σχέση με το καθεστώς Μουμπάρακ, σχέση που δεν διαταράχθηκε ούτε κατά την προεδρία του Τζόρτζ Μπους του νεότερου. Βέβαια ο πρόεδρος Μπους πίεσε τον Χόσνι Μουμπάρακ για δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις, που ποτέ δεν έγιναν, στα πλαίσια του σχεδίου εκδημοκρατισμού της Μέσης Ανατολής, σχέδιο που αποτελούσε το πολιτικό σκέλος της αμερικανικής στρατηγικής για την καταπολέμηση της ισλαμικής τρομοκρατίας. Η σταθερή σχέση Η.Π.Α. – Αιγύπτου, προφανώς συνεχίστηκε και κατά την προεδρία Ομπάμα.

Ο Ομπάμα λοιπόν, συνεχίζοντας στα χνάρια του Μπους, ήταν από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές του Μουμπάρακ, και τίποτα δεν θα διατάραζε τις σχέσεις τους μέχρι την εξέγερση των μαζών στην Αίγυπτο, ακόμα και όταν επήλθε η εξέγερση, η κυβέρνηση Ομπάμα με δηλώσεις της υπουργού Εξωτερικών Χίλαρι Κλίντον, θα δείξει την στήριξη της στο καθεστώς Μουμπάρακ. Η Ουάσιγκτον όμως βλέποντας πως η εξέγερση γέρνει υπέρ του λαού άρχισε να αλλάζει την στρατηγική υποστήριξης της προς το καθεστώς Μουμπάρακ. Έτσι λοιπόν, οι δηλώσεις της Χίλαρι Κλίντον έγιναν πιο μετριοπαθείς και χωρίς να τοποθετείται σαφώς υπέρ κάποιας πλευράς ζήτησε από τον Μουμπάρακ να επιτρέψει τις ειρηνικές διαδηλώσεις και να υπάρξουν μεταρρυθμίσεις.³⁴

³² Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι η αύξηση της επιρροής των ισλαμιστών στον αραβικό κόσμο δεν είναι αποτέλεσμα των εξεγέρσεων του 2011, οι οποίες όπως προαναφέρθηκε είχαν αιτήματα εκδημοκρατισμού, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Ήδη από την δεκαετία του '80 σε όσες χώρες έγιναν ελεύθερες φάνηκε η άνοδος των ισλαμικών κομμάτων στην κοινωνία και στην εξουσία. (Αλγερία 1989, Παλαιστίνη 2006) Φανεροί ψηφοφόροι και υποστηρικτές των ισλαμιστών ήταν οι νεότερες γενιές οι οποίες αντιδρούσαν στην καταπίεση που ασκούσαν αυταρχικά και διεφθαρμένα καθεστώτα, οδηγώντας μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού στα όρια της φτώχειας και της τεράστιας ανεργίας που επικρατούσε. Χωρίς προοπτικές ανάπτυξης, η αγανάκτηση διογκωνόταν και όταν δόθηκε η ευκαιρία εκφράστηκε είτε σε εκλογικές αναμετρήσεις είτε με εξέγερση όπως αυτές του 2011. Κεφαλά Β., *Βόρεια Αφρική: Εσωτερική Πολιτική / Περιφερειακές και Διεθνείς Σχέσεις*, Παπαζήση, Αθήνα, 2014,

³³

Anderson L, *Demystifying the Arab Spring: Parsing the Differences Between Tunisia, Egypt, and Libya*, *Foreign Affairs*, 2011, May – June, Vol 90, No3

³⁴ Η Χίλαρι Κλίντον μετά την εξέγερση στην Αίγυπτο θα δηλώσει πως "Η κυβέρνηση Μουμπάρακ είναι σταθερή και ανταποκρίνεται στις ανάγκες του λαού. Καλούμε όλες τις πλευρές να δείξουν αυτοσυγκράτηση, πιστεύουμε πως η αιγυπτιακή κυβέρνηση αναζητεί τρόπους να ανταποκριθεί στις δικαιολογημένες ανάγκες και στα συμφέροντα του

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η στάση που κράτησε ο ίδιος ο πρόεδρος των Η.Π.Α., Μπάρακ Ομπάμα σχετικά με την αιγυπτιακή εξέγερση. Κατά την πάγια συνήθεια του, επέλεξε αρχικά να μείνει σιωπηλός και να χειριστεί το ζήτημα, όπως προαναφέρθηκε, η Υπουργός εξωτερικών του, Χίλαρι Κλίντον. Όταν αποφάσισε να κάνει τις πρώτες του δηλώσεις, τόνισε πως είχε προτρέψει τον Μουμπάρακ να κάνει δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις από την πρώτη στιγμή και φυσικά πρόσθεσε πως όλα αυτά τα χρόνια ο Μουμπάρακ υπήρξε ένας σημαντικός σύμμαχος για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της Μέσης Ανατολής. Η εκλογή του υποψήφιου των Αδελφών Μουσουλμάνων, Μοχάμεντ Μόρσι, στο αξίωμα του Προέδρου της Αιγύπτου, ήταν μία δυσμενής εξέλιξη για την αμερικανική πολιτική, διότι αυτό θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο τις αμερικανο – αιγυπτιακές σχέσεις. Ωστόσο, το ενδεχόμενο αυτό απετράπη, αφού η ηγεσία του στρατού κατηγόρησε τον ισλαμιστή Πρόεδρο για προδοσία, τον υποχρέωσε σε παραίτηση και μετά τις εκλογές που έγιναν, πρόεδρος της Αιγύπτου έγινε ένας ακόμα στρατηγός, ο στρατηγός Σίσι. Έτσι, στις Η.Π.Α. σταμάτησαν να υπάρχουν οι φόβοι για απώλεια της Αιγύπτου, η οποία είχε και πάλι ένα φιλικό προς την Ουάσιγκτον καθεστώς.³⁵

Η έστω και δύσκολη εξομάλυνση της κατάστασης στην Αίγυπτο, δεν σήμαινε βέβαια ότι η κατάσταση βελτιώθηκε ή πολύ περισσότερο ότι ικανοποιήθηκαν, έστω και μερικώς, τα αιτήματα των διαδηλωτών. Αντιθέτως, η χώρα ήταν βαθιά διχασμένη και η απειλή της ισλαμικής τρομοκρατίας ήταν περισσότερο ισχυρή από ποτέ, αφού ένοπλες ισλαμικές οργανώσεις στην Αίγυπτο ορκίστηκαν υποταγή στο λεγόμενο Ισλαμικό Χαλιφάτο, όπως αυτοανακηρύχθηκε το λεγόμενο Ισλαμικό Κράτος του Ιράκ και της Συρίας.³⁶ Ακόμα χειρότερη εξέλιξη για την περιφερειακή σταθερότητα αλλά και για τα αμερικανικά συμφέροντα στην ευρύτερη Μέση Ανατολή την Βόρεια Αφρική και τον Κόλπο, είχαν οι εξεγέρσεις στην Υεμένη, την Λιβύη και την Συρία, που είχαν μετατραπεί σε σοβαρότατες περιφερειακές κρίσεις, ενώ η ασύμμετρη απειλή της ισλαμικής τρομοκρατίας παρέμενε διάχυτη στα συγκεκριμένα υποσυστήματα.

3.2 Οι αμερικανικές πρωτοβουλίες για το Παλαιστινιακό και η ισραηλινή πολιτική

Οι τεράστιες ανατροπές που προκλήθηκαν από τις αραβικές εξεγέρσεις και οι κρίσεις που επακολούθησαν, είχαν ως αποτέλεσμα η καρδιά των προβλημάτων της Μέσης Ανατολής, δηλαδή το Παλαιστινιακό, να μείνει στο περιθώριο των εξελίξεων και του ενδιαφέροντος. Φυσικά όμως, επειδή το υποσύστημα της Μέσης Ανατολής και τα γεγονότα που την ταλανίζουν

αιγυπτιακού λαού." Λίγες μέρες αργότερα, η Χίλαρι Κλίντον δήλωσε πως, "είμαστε στο πλευρό του αιγυπτιακού λαού στο αίτημα για δημοκρατία, αλλά τους καλούμε να απέχουν από τη χρήση βίας."

Byman D., Terrorism After the Revolutions: How Secular Uprisings Could Help (or Hurt) Jihadists, *Foreign Affairs*, 2011, May – June, Vol 90, No3

³⁵

Said Aly A. M., Deciphering Abdel Fattah el-Sisi: President of Egypt's Third Republic, *Crown Center for Middle East Studies*, 2014, July, No 82

³⁶ Guzman A. L., Evolution of News Frames During the 2011 Egyptian Revolution: Critical Discourse Analysis of Fox News's and CNN's Framing of Protesters, Mubarak, and the Muslim Brotherhood, *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 2015, September, Vol 93, Issue 1

λειτουργούν μεταξύ τους ως συγκοινωνούντα δοχεία, το Παλαιστινιακό ζήτημα επανήλθε στην επικαιρότητα.

Αρχικά να σημειωθεί πως το Ισραήλ, συνέχιζε σταθερά την πολιτική του θεωρώντας πως η διαπραγμάτευση με την Παλαιστινιακή Αρχή είναι σίγουρα ανώφελη καθώς τα συμφέροντα τους επιτυγχάνονται και χωρίς τις διαπραγματεύσεις ειδικά από τη στιγμή που οι Η.Π.Α. αδυνατούσαν να ασκήσουν σοβαρές πιέσεις στο Ισραήλ.

Τον Μάρτιο του 2011, δημιουργήθηκε ένα αυτόνομο κίνημα από τη νεολαία της Παλαιστίνης. Στο κίνημα της 15ης Μαρτίου, συμμετείχαν τόσο ψηφοφόροι της Φατάχ όσο και της Χαμάς. Αίτημα τους μετά από ειρηνικές διαδηλώσεις και απεργίες πείνας που έκαναν, ήταν η εθνική ενότητα ανεξαρτήτως πολιτικής ιδεολογίας, όπως και οι ελεύθερες εκλογές. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η Φατάχ και η Χαμάς αποφάσισαν να συνάψουν σύμφωνο εθνικής συμφιλίωσης και σε περίπτωση εκλογή τους στις εθνικές εκλογές του 2012, να συγκροτήσουν κυβέρνηση εθνικής ενότητας.³⁷

Στις 27 Απριλίου, το Ισραήλ ως αντίποινα για τις συνομιλίες που επρόκειτο να αρχίσουν ανάμεσα στην Φατάχ και τη Χαμάς, αποφάσισε να διακόψει τις συνομιλίες με την Παλαιστινιακή Αρχή και τις διαπραγματεύσεις παρόλο που δεν έχουν καν αρχίσει, ενώ ανακοίνωσε πως θα σταματήσει και την καταβολή των χρημάτων προς την Παλαιστινιακή Αρχή που προέρχονται από την είσπραξη Φ.Π.Α. από την πώληση δηλαδή, ελάχιστων παλαιστινιακών προϊόντων που παρόλο αυτά, αποτελούν τα 2/3 των εσόδων της.³⁸

Λίγο αργότερα, στις 4 Μαΐου, στο Κάιρο υπογράφηκε σύμφωνο συμφιλίωσης, ανάμεσα στην Φατάχ του Μαχμούντ Αμπάς και τον ηγέτη της Χαμάς Χαλέντ Μεσάαλ μετά από διαμεσολάβηση της Αιγύπτου. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Αίγυπτος, ως μία χώρα με ιδιαίτερο πολιτικό βάρος στον αραβικό κόσμο αλλά και ως χώρα που βρίσκεται σε άμεση εγγύτητα με την Λωρίδα της Γάζας –η οποία μετά το 1948 είχε περάσει υπό Αιγυπτιακό έλεγχο- παίζει καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη του Παλαιστινιακού ζητήματος. Στην προκειμένη περίπτωση μάλιστα, το Κάιρο είχε κάθε λόγο να μεσολαβήσει μεταξύ των δύο αντίπαλων παλαιστινιακών παρατάξεων, ώστε να εξομαλύνει την κατάσταση στην γειτονική της Γάζα, και βεβαίως χωρίς να είναι υποχρεωμένο να αλλάξει την φιλοδυτική του πολιτική ή την στάση του προς το Ισραήλ, τουλάχιστον μετά την Συμφωνία Όσλο – Ουάσιγκτον του 1993. Επί πλέον, οι συνθήκες ήταν περισσότερο από ώριμες για αυτήν την συμφιλίωση όχι μόνο γιατί αποτελούσε κοινό αίτημα των Παλαιστινίων αλλά και διότι η δεύτερη Ιντιφάντα έβλαψε την παλαιστινιακή υπόθεση αντί να δώσει ώθηση για την δίκαιη επίλυση της. Τέλος, διότι η εθνική ενότητα, όπως απαιτούσε το Κίνημα της 15ης Μαρτίου, θα ενίσχυε την διαπραγματευτική ικανότητα της Παλαιστινιακής Αρχής και θα έδινε αξιοπιστία στις διπλωματικές της κινήσεις. Όσον αφορά την αμερικανική πολιτική στη Μέση Ανατολή, ο Μπάρακ Ομπάμα σε ομιλία του στο υπουργείο Εξωτερικών των Η.Π.Α. στις 19 Μαΐου του 2011 έκανε ιδιαίτερη αναφορά στο Παλαιστινιακό ζήτημα. Αντιλαμβανόμενος ο Ομπάμα πως η αμερικανική πολιτική βρίσκεται σε δύσκολη θέση μετά το απρόβλεπτο ξέσπασμα των αραβικών εξεγέρσεων, αποφασίζει όπως τόνισε ο ίδιος, να υπάρξουν ριζικές αλλαγές σχετικά με την επίλυση του Παλαιστινιακού

³⁷ Bisharat G. E., Re-democratizing Palestinian Politics, *Foreign Affairs*, 2013, Vol 105, Issue 1

³⁸

ζητήματος. Έτσι, ζήτησε την απόσυρση του Ισραήλ στα προ του 1967 σύνορα του, ενώ για τη δημιουργία του Παλαιστινιακού κράτους (το οποίο όμως θα είναι αποστρατιωτικοποιημένο) είπε πως θα πρέπει να γίνουν κάποιες διευθετήσεις λόγω των εβραϊκών οικισμών και πως θα δώσει περισσότερες εγγυήσεις για την ασφάλεια του Ισραήλ. Τέλος, δήλωσε πως το ζήτημα των Παλαιστίνιων προσφύγων και της Ιερουσαλήμ δεν θα είναι εύκολο να επιλυθεί. Χρησιμοποιώντας λοιπόν για μια ακόμη φορά την πολιτική της "έξυπνης ισχύος", ο Μπάρακ Ομπάμα κάνει αυτές τις δηλώσεις³⁹ θέλοντας να δείξει πως είναι ουσιαστικά υπέρ της δημιουργίας ενός δημοκρατικού παλαιστινιακού κράτους που δεν θα αποτελεί απειλή όμως για το Ισραήλ. Οι αντιδράσεις που υπήρξαν από τη πλευρά του Ισραήλ για τις δηλώσεις Ομπάμα, όμως ήταν αρνητικές. Το Ισραήλ επέμενε στην πάγια θέση του, τονίζοντας πως είναι αδύνατον να επιστρέψει στα πρό του πολέμου του 1967 σύνορα του, καθώς η ασφάλεια του κράτους του απειλείται από την παλαιστινιακή τρομοκρατία. Αντιδράσεις όμως υπήρξαν και από την πλευρά της Χαμάς για τις δηλώσεις Ομπάμα, τις οποίες χαρακτήρισαν ασαφείς και γεμάτες υποκρισία.⁴⁰

Μπροστά στο συνεχιζόμενο αδιέξοδο, οι Παλαιστίνιοι αποφάσισαν να χρησιμοποιήσουν την διπλωματική οδό και να προσφύγουν στα Ηνωμένα Έθνη. Έτσι, τον Σεπτέμβριο του 2011, ο Π

πρόεδρος της Παλαιστινιακής Αρχής, Μαχμούντ Αμπάς, αγνοώντας τις αμερικανικές πιέσεις, κατέθεσε αίτημα ένταξης την Παλαιστινιακής Αρχής στον Ο.Η.Ε.. Τον Νοέμβριο, η Παλαιστινιακή Αρχή αναγνωρίστηκε ως πλήρες μέλος στην UNESCO, όπου 107 χώρες ψήφισαν υπέρ της ένταξης της, 14 ψήφισαν κατά και 52 απείχαν. Αντιδρώντας οι Η.Π.Α. αποφάσισαν να διακόψουν την χρηματοδότηση τους στην UNESCO, η οποία ανέρχεται σε 80 εκατομμύρια δολάρια ετησίως, ένα ποσό το οποίο αποτελεί το 22% των πόρων της UNESCO.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες έλαβαν αυτή την απόφαση, βασιζόμενες σε δύο νόμους, που απαγορεύουν στην αμερικανική κυβέρνηση να επιδοτεί οργανισμούς και επιτροπές των Ηνωμένων Εθνών, οι οποίοι αποδέχονται την Παλαιστινιακή Αρχή ως πλήρες μέλος, χωρίς να έχει υπογραφτεί οποιαδήποτε ειρηνευτική συμφωνία με το Ισραήλ. Παρ'όλο αυτά υπήρχε η τάση από κάποιους στο εσωτερικό του Ισραήλ και στις Η.Π.Α., να είναι υπέρ της αναγνώρισης της Παλαιστίνης για στρατηγικούς λόγους. Πιο συγκεκριμένα επικρατούσε η άποψη πως σε περίπτωση αναγνώρισης της Παλαιστίνης, η ιστορική Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης παύει να αποτελεί συνομιλητή της διεθνούς κοινότητας και το ρόλο αυτό αναλαμβάνει η μετριοπαθής Παλαιστινιακή Αρχή υπό την Προεδρία του Αμπάσ. Αυτό θα σήμαινε όμως ότι η διαπραγματευτική ικανότητα των Παλαιστίνιων θα μειωνόταν ακόμα περισσότερο, αφού, πριν την συμφιλίωση με την Χαμάς, η Παλαιστινιακή Αρχή εκπροσωπούσε μόνο ένα μέρος των Παλαιστίνιων που ζουν στην Δυτική Όχθη και όχι όλους τους Παλαιστίνιους. Κατά συνέπεια, εάν και εφόσον γίνονταν διαπραγματεύσεις και κατέληγαν σε συμφωνία, η συμφωνία αυτή θα μπορούσε να μην εφαρμοστεί ποτέ λόγω των εσωτερικών

³⁹ Η ομιλία του Ομπάμα στο υπουργείο Εξωτερικών των Η.Π.Α. πραγματοποιήθηκε μια μέρα πριν από την προγραμματισμένη ομιλία του Προέδρου του Ισραήλ στο αμερικανικό Κογκρέσο, Μπέντζαμιν Νετανιάχου και σε πολύ μικρό διάστημα μετά την εξόντωση του αρχηγού της Αλ Κάιντα, Οσάμα Μπιν Λάντεν. Με αυτόν τον τρόπο λοιπόν θεωρούσε πως θα κέρδιζε και την υποστήριξη του Ισραήλ και των αραβικών κρατών στο σχέδιο του, αφού αποδείκνυε ότι οι Η.Π.Α. μερμνούν αποτελεσματικά για την ασφάλεια και τη δημοκρατία στην Μέση Ανατολή. Λούλης Γ., *Ομπάμα: Πως Γκρεμίστηκαν Οι Αυταπάτες*, Καστανιώτη, Αθήνα, 2014

⁴⁰ Elgindy K., Palestine Goes to the UN: Understanding the New Statehood Strategy, *Foreign Affairs*, 2011, September – October, Vol. 90, No. 5

προβλημάτων των Παλαιστινίων. Κάτι τέτοιο θα σήμαινε ότι την ευθύνη για την μη τήρηση της συμφωνίας θα έφεραν αποκλειστικά οι Παλαιστίνιοι.⁴¹

Αξίζει να σημειωθεί επίσης πως η Ρωσία, σε αντίθεση με τις Η.Π.Α. στήριξε τη Χαμάς ως το μόνο ελπιδοφόρο κόμμα για την επίλυση του Παλαιστινιακού ζητήματος και τη δημιουργία παλαιστινιακού κράτους αγνοώντας την διεθνή κοινότητα και τις αντιδράσεις του Ισραήλ. Ο ηγέτης της Χαμάς συνεχίζοντας την πολιτική του στην ίδια σκληρή λογική, δήλωσε από τη Μόσχα, όπου συναντήθηκε με τον Υπουργό Εξωτερικών της Ρωσίας ότι δεν υπάρχουν προοπτικές για ειρηνευτική συμφωνία στη Μέση Ανατολή με την τωρινή ισραηλινή κυβέρνηση, ενώ χαρακτήρισε την ισραηλινή ηγεσία κυβέρνηση πολέμου και κατοχής δημιουργώντας ακόμα περισσότερη ένταση σχετικά με τις συνομιλίες γύρω από το Παλαιστινιακό ζήτημα.⁴²

Τον Νοέμβριο του 2012, η Παλαιστινιακή Αρχή, με 138 ψήφους υπέρ, 41 αποχές και 9 κατά, αναβαθμίστηκε σε κράτος παρατηρητή, μη μέλος της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών. Το σημαντικό μέσα από αυτό το γεγονός είναι πως πλέον η Παλαιστινιακή Αρχή έχει το δικαίωμα να προσφύγει στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο κατά του Ισραήλ. Το Ισραήλ από την πλευρά του, δήλωσε πως το αίτημα των Παλαιστινίων να αναγνωριστούν ως κράτος μη μέλος παρατηρητής του Ο.Η.Ε. στην πραγματικότητα αποτελεί μια προσπάθεια παράκαμψης της ειρηνευτικής διαδικασίας από την πλευρά τους και πως το μόνο που καταφέρνουν, είναι να γίνουν πιο δύσκολες οι συνομιλίες και οι διαπραγματεύσεις για την δημιουργία παλαιστινιακού κράτους. Από την πλευρά των Ηνωμένων Πολιτειών, ο πρόεδρος Μπάρακ Ομπάμα, επιδιώκοντας να υποβαθμίσει τις κινήσεις της Παλαιστινιακής Αρχής, δήλωσε πως δεν υπάρχει σύντομος δρόμος για μια διαμάχη που διαρκεί δεκαετίες και πως οι ισραηλινο-παλαιστινιακές διαπραγματεύσεις θα φέρουν την ειρήνη και όχι ο Ο.Η.Ε..⁴³

Στα τέλη του 2012, η ένταση μεταξύ Φατάχ και Χαμάς επανήλθε και πάλι όταν ο πρόεδρος της Παλαιστινιακής Αρχής, Μαχμούντ Αμπάς, δήλωσε πως θα πρέπει να επανεκτιμηθεί το Σύμφωνο Συμφιλίωσης μεταξύ της Φατάχ και της Χαμάς, μετά την άρνηση της Χαμάς να δεχθεί επίσκεψη αξιωματούχων της Φατάχ στη Λωρίδα της Γάζας. Η Χαμάς από την άλλη, αντέδρασε δηλώνοντας πως η Φατάχ θέτει σε προτεραιότητα τις διαπραγματεύσεις με το Ισραήλ και όχι την ενότητα των Παλαιστινίων. Η κλιμάκωση της έντασης που επανήλθε ανάμεσα στην Φατάχ και τη Χαμάς, είναι αποτέλεσμα της αποδοχής του όρου που είχε θέσει το Ισραήλ για την έναρξη των διαπραγματεύσεων. Συγκεκριμένα, το Ισραήλ είχε δηλώσει πως πρόκειται να διαπραγματευτεί μόνο με την Φατάχ και σε καμία περίπτωση με την Χαμάς, έναν όρο που η Φατάχ έκανε αποδεκτό. Με αυτόν τον τρόπο το Ισραήλ κατάφερε για μία ακόμα φορά να σπείρει διχόνοια ανάμεσα στην Φατάχ και τη Χαμάς εφαρμόζοντας την διαχρονική πολιτική του "διαίρει και βασίλευε".

Τα γεγονότα συνεχίστηκαν με το Ανώτατο Δικαστήριο του Ισραήλ, να απορρίπτει τις εφέσεις⁴⁴ σχετικά με την απελευθέρωση 500 Παλαιστινίων κρατουμένων, με το σκεπτικό ότι

⁴¹ Anderson P., *American Foreign Policy and Its Thinkers*, Verso, London-New York, 2015,

⁴²

Zweiri M., *The Hamas victory: shifting sands or major earthquake*, Taylor and Francis Online, 2012, August, Volume 27, Issue 4 ανακτήθηκε Σεπτέμβριο 25, 2019 από <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01436590600720876>

⁴³

Λούλης Γ., *Ομπάμα: Πως Γκρεμίστηκαν Οι Αυταπάτες*, Καστανιώτη, Αθήνα, 2014

⁴⁴

κανένας από τους Παλαιστίνιους δεν είναι μέλος της Χαμάς ή της Ισλαμικής Τζιχάντ και κανένας δεν έχει "αίμα στα χέρια του", όπως ανέφεραν οι ισραηλινές δικαστικές αρχές.⁴⁵ Η κλιμάκωση των επιθέσεων και των εντάσεων συνεχίστηκε στη Λωρίδα της Γάζας, με αεροπορικές επιδρομές από το Ισραήλ και την ανταπόδοση από τη Χαμάς, με εκτόξευση ρουκετών στο έδαφος του. Παράλληλα, ηγετικά στελέχη των ραββίνων, απαιτούν από την κυβέρνηση του Λυκούντ να κάνει πιο ευέλικτους του νόμους περί εμπλοκής για τις περιπτώσεις διαδηλώσεων και ρίψης πετρών από τους Παλαιστίνιους, ώστε να επιτρέπεται στις στρατιωτικές δυνάμεις του Ισραήλ να απαντούν με πραγματικά πυρά. Επιπλέον, ζήτησαν την εφαρμογή της θανατικής ποινής για τους τρομοκράτες που έχουν σκοτώσει γυναίκες και παιδιά.

Μέχρι σήμερα, η Δυτική Όχθη παραμένει τυπικά υπό την Παλαιστινιακή Αρχή, συνεχίζει όμως να βρίσκεται υπό στρατιωτική κατοχή του Ισραήλ. Το Ισραήλ συνεχίζει παράνομα να ελέγχει τον εναέριο χώρο, τα χωρικά ύδατα της περιοχής, καθώς και τη χερσαία πλευρά προς τα Ισραηλινά σύνορα της Λωρίδας της Γάζας. Η παροχή νερού, οι επικοινωνίες, η ηλεκτροδότηση, η αποχέτευση και οι τελωνειακές ρυθμίσεις βρίσκονται στον έλεγχο του Ισραήλ όπως και χρησιμοποιούμενο νόμισμα είναι το ισραηλινό. Στη Δυτική Όχθη διαμένουν 2.407.681 Παλαιστίνιοι και 187.000 Ισραηλινοί σε οικισμούς. Οι Ισραηλινοί που κατοικούν στην Ανατολική Ιερουσαλήμ ανέρχονται σε 177.000 ενώ το Ισραήλ, κατέχει το 40% των εδαφών της Δυτικής Όχθης. Οι Παλαιστίνιοι της Λωρίδας της Γάζας ανέρχονται στους 1.482.405. και οι Ισραηλινοί έποικοι στα υψώματα του Γκολάν αριθμούνται στους 20.000, ενώ υπάρχουν εκατό επί πλέον καταυλισμοί των Παλαιστινίων τους οποίους δεν αναγνωρίζει το Ισραήλ.⁴⁶

Οι εξελίξεις γύρω από το Παλαιστινιακό ζήτημα συνεχίστηκαν με τη συμφωνία ανάμεσα στο Ισραήλ και τη Χαμάς για την απελευθέρωση του Ισραηλινού δεκανέα Γκιλάτ Σχαλίτ, που είχε συλληφθεί από την Χαμάς το καλοκαίρι του 2006, με αντάλλαγμα την απελευθέρωση 1.027 κρατούμενων Παλαιστίνιων, μετά από διαμεσολάβηση του Καΐρου. Οι αντιδράσεις στο Ισραήλ για την συγκεκριμένη κίνηση ήταν διττές, καθώς Ισραηλινοί ακτιβιστές υπέρ της ειρήνης πανηγύριζαν για την απελευθέρωση των Παλαιστινίων κρατουμένων, ενώ η αντιπολίτευση καθώς και κάποια μέλη της κυβέρνησης συνασπισμού έκαναν λόγο για λανθασμένη κίνηση, που θα επιφέρει δυσμενείς επιπτώσεις στην ασφάλεια της χώρας. Οι απαισιόδοξοι έκαναν λόγο για επιδείνωση της περιφερειακής ασφάλειας, ενώ αντιθέτως οι πιο αισιόδοξοι υποστήριζαν ότι η συμφωνία αυτή, θα οδηγήσει σε μια σειρά εξελίξεων, που πιθανόν να σηματοδοτήσουν την αλλαγή του πολιτικού γίνεσθαι οδηγώντας προς την έναρξη των διαπραγματεύσεων και των συνομιλιών για τη δημιουργία του παλαιστινιακού κράτους. Η Χαμάς λοιπόν, όχι μόνον αύξησε την φήμη της στο εσωτερικό της Παλαιστίνης αλλά και κατάφερε να διαπραγματευτεί με το Ισραήλ και να κερδίσει την απελευθέρωση 1.027 Παλαιστινίων κρατούμενων. Έτσι, η συμφωνία ανάμεσα στην Χαμάς και το Ισραήλ ενίσχυσε πολιτικά την Χαμάς, την οποία αναγκάζεται να

Οι εφέσεις ασκήθηκαν από δύο ισραηλινές οικογένειες και από την οργάνωση κατά της τρομοκρατίας «Shurat HaDin» καθώς αντιτίθενται στην απελευθέρωση των κρατουμένων τους οποίους θεωρούν «τρομοκράτες».

⁴⁵ Dugard J, Palestine and the International Criminal Court: Institutional Failure or Bias, *Journal of International Criminal Justice*, 2013, July, Vol 11, Issue 3

⁴⁶ Al Jazeera, 10/08/2019

δεχθεί το Ισραήλ, έστω και άτυπα, έστω και εάν συνεχίζει να την αντιμετωπίζει ως τρομοκρατική οργάνωση, ως έναν συνομιλητή που δεν μπορεί πλέον να αγνοεί.

Οι διαπραγματεύσεις ανάμεσα στο Ισραήλ και την Παλαιστινιακή Αρχή ξεκινούν τελικά στις 29 Ιουλίου του 2013. Η ισραηλινή κυβέρνηση μέχρι και τις 31 Δεκεμβρίου είχε απελευθερώσει 78 από τους συνολικά 104 Παλαιστίνιους κρατούμενους που είχε αρχικά συμφωνηθεί, ενώ όντως για πρώτη φορά στα χρονικά, φαινόταν πως το Ισραήλ κινούνταν με διάθεση να προωθήσει την επίλυση του Παλαιστινιακού ζητήματος χωρίς να κρατάει πλέον αδιάλλακτη στάση. Ωστόσο, στις 30 Μαρτίου του 2014 παρατηρείται το πρώτο περιστατικό το οποίο προμηνύει την διακοπή των συνομιλιών ανάμεσα σε Παλαιστινιακή Αρχή και Ισραήλ, καθώς η κυβέρνηση του Ισραήλ δεν απελευθέρωσε τους τελευταίους 26 Παλαιστίνιους κρατούμενους όπως είχε συμφωνηθεί. Ο Ισραηλινός πρωθυπουργός Μπενιαμίν Νετανιάχου δήλωσε στο υπουργικό συμβούλιο πως η απελευθέρωση των Παλαιστινίων κρατουμένων δεν θα πραγματοποιηθεί χωρίς να υπάρχει "σαφές ανταποδοτικό όφελος προς το Ισραήλ εκ μέρους της παλαιστινιακής πλευράς". Η Παλαιστινιακή Αρχή, απαντώντας στις κινήσεις του Ισραήλ, δήλωσε στις 2 Απριλίου, πως θα υπέβαλε αιτήματα προσχώρησης σε 15 φορείς και οργανισμούς του Ο.Η.Ε.. Στις 3 Απριλίου, το Ισραήλ δήλωσε ότι επιφυλάσσεται για το εάν θα συνεχίσει να συμμετέχει στις διαπραγματεύσεις, μετά από τις διπλωματικές κινήσεις της Παλαιστινιακής Αρχής, παρά τις αμερικανικές πιέσεις για συνέχιση των συνομιλιών, ανακοινώνοντας μάλιστα και προκήρυξη διαγωνισμού με σκοπό την περαιτέρω ανέγερση ισραηλινών οικισμών στη Δυτική Όχθη.

Η κατάρρευση των διαπραγματεύσεων επήλθε οριστικά όταν, η Παλαιστινιακή Αρχή και η Χαμάς στις 23 Απριλίου υπέγραψαν συμφωνία συνεργασίας,⁴⁷ που όριζε το σχηματισμό, μέσα σε 5 εβδομάδες, μιας μεταβατικής κυβέρνησης, η οποία δεν θα χειριζόταν καθόλου το ζήτημα των διαπραγματεύσεων με το Ισραήλ και θα οδηγούσε τους Παλαιστίνιους της Δυτικής Όχθης και της Γάζας σε εκλογές μέσα στους επόμενους 6 μήνες.⁴⁸ Αρμόδια για τις διαπραγματεύσεις, που θα αφορούσαν πλέον τη Δυτική Όχθη και τη Λωρίδα της Γάζας, ορίστηκε η Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, στην οποία θα συμμετείχαν εκπρόσωποι τόσο της Φατάχ όσο και της Χαμάς. Η ενδοπαλαιστινιακή αυτή συμφωνία ενίσχυσε στο Ισραήλ τις πολιτικές φωνές εκείνων που ήταν αρνητικοί σε οποιαδήποτε συμφωνία με τους Παλαιστίνιους, ενώ παράλληλα υπήρξε μεγάλο κύμα αγανάκτησης εναντίον του πρωθυπουργού του Ισραήλ, Μπέντζαμιν Νετανιάχου, καθώς από πολλούς θεωρούταν ιδιαίτερα μετριοπαθής και ανίκανος να υπερασπιστεί τα ισραηλινά συμφέροντα. Στις 24 Απριλίου λοιπόν, διακοπήκαν οριστικά οι συζητήσεις και οι διαπραγματεύσεις ανάμεσα στην Παλαιστινιακή Αρχή και το Ισραήλ, ουσιαστικά λίγες μέρες πριν από το χρονοδιάγραμμα που είχε θέσει η Ουάσιγκτον. Παρ' όλα αυτά, τον Ιούνιο του 2014 σχηματίστηκε και ορκίστηκε κυβέρνηση εθνικής ενότητας, με τη συμμετοχή της Φατάχ και της Χαμάς.⁴⁹

⁴⁷ Zafar S. S., The Israeli-Palestinian Conflict and The European Union: Ambitions and Limitations, *Journal of European Studies*, 2014, December, Vol 30, Issue 2

⁴⁸ Passel J., Arab – Israel Conflict, *The Middle East Journal*, 2019, Spring, Vol 73 No1

⁴⁹

Από την πλευρά των Η.Π.Α., στα τέλη της δεύτερης προεδρικής θητείας του Μπάρακ Ομπάμα, επιδιώχθηκε η λύση του Παλαιστινιακού ζητήματος ουσιαστικά και επί του πρακτέου. Τον Δεκέμβριο του 2016 το Συμβούλιο Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. με απόφαση του τάχθηκε εναντίον του εποικισμού από το Ισραήλ στη Δυτική Όχθη με ψήφους 14-0. Μια κίνηση αναπάντεχη καθώς, οι Η.Π.Α. δεν μπλόκαραν με την ψήφο τους αυτήν την απόφαση, απλώς απείχαν της ψηφοφορίας. Η κίνηση αυτή της Ουάσιγκτον είχε στόχο να δείξει την πρόθεση της να συμβάλει ουσιαστικά στην επίλυση του Παλαιστινιακού, να ικανοποιήσει τα αραβικά κράτη, χωρίς όμως να έλθει σε σύγκρουση με το Ισραήλ. Παρά ταύτα, η ψύχρανση των σχέσεων Ουάσιγκτον – Τέλ Αβίβ ήταν δεδομένη.

Η συγκεκριμένη πολιτική στάση των Ηνωμένων Πολιτειών, δίνει την αφορμή στον πρωθυπουργό του Ισραήλ Μπέντζαμιν Νεντανιάχου, να ανακοινώσει την άμεση κατασκευή νέων παράνομων εποικισμών στη Δυτική Όχθη, όπως και την νομιμοποίηση των παλαιότερων. Επίσης, ο Ισραηλινός πρωθυπουργός ανακοίνωσε και την ακύρωση οποιουδήποτε περιορισμού μεταφοράς της έδρας θεσμικών φορέων του Ισραήλ στην Ανατολική Ιερουσαλήμ κατά παράβαση, των αποφάσεων του Ο.Η.Ε. το 1947 για την περιοχή, η οποία, σύμφωνα με την απόφαση 181 της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε., αποτελεί "corpus separatum". Φυσικά και υπήρξαν αντιδράσεις από τον αραβικό κόσμο και ιδίως από τους Παλαιστίνιους χωρίς όμως να μπορούν να σταματήσουν την υλοποίηση των αποφάσεων αυτών. Να αναφερθεί πως μόνο το 2016, 6.088 Παλαιστίνιοι αντιμετώπισαν τις τραγικές συνέπειες από τις κατεδαφίσεις των σπιτιών του σε τμήματα της Δυτικής Όχθης που βρίσκονται υπό τον έλεγχο του Ισραήλ.⁵⁰

Το σημερινό πολυπολικό διεθνές πολιτικό σύστημα θα μπορούσε να μεταβληθεί μελλοντικά. Αυτό όμως, εξαρτάται κυρίως από τις γεωπολιτικές εξελίξεις στην περιοχή της Μέσης Ανατολής, καθώς από τη μία τα τεράστια αποθέματα ενέργειας της περιοχής δίνουν το συγκριτικό πλεονέκτημα σε αυτόν που τα ελέγχει, δεδομένου ότι η λειτουργία του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος εξαρτάται από τη διαχείριση των αποθεμάτων πετρελαίου, και από την άλλη, υπάρχουν οι συνθήκες ανασφάλειας και αποσταθεροποίησης που επικρατούν στην περιοχή της Μέσης Ανατολής, καθώς όπως έχει προαναφερθεί, τα κράτη της Μέσης Ανατολής λειτουργούν ως συγκοινωνούντα δοχεία και κατ'επέκταση οι συνέπειες των ταραχών επηρεάζει όλο το υποσύστημα. Έτσι λοιπόν, οι παράγοντες αποσταθεροποίησης, ευνοούν την ανάπτυξη ασύμμετρων απειλών, προκαλώντας κλιμακούμενες ταραχές στο παγκόσμιο σύστημα.⁵¹

Το Παλαιστινιακό ζήτημα είναι ένα από τα πιο σημαντικά και πολυπλοκότερα ανεπίλυτα διεθνή ζητήματα, καθώς παραμένει άλυτο εδώ και 100 χρόνια. Αν και έχει προκαλέσει τόσες συζητήσεις, τόσες αντιπαραθέσεις και πάθη, η σύγκρουση αυτή προκαλεί ακόμη δεινά, οργή και αγανάκτηση στους δύο άμεσα εμπλεκόμενους λαούς. Οι Η.Π.Α. θα πρέπει να αναπροσαρμόσουν τη στρατηγική τους στην αραβο-ισραηλινή διένεξη και το Ισραήλ να επανέλθει στο δρόμο της πραγματικής διαπραγμάτευσης. Όλα αυτά όμως είναι πολύ δύσκολο να επιτευχθούν σε ένα

Podeh E., Israel and the Arab Peace Initiative, 2002–2014: A Plausible Missed Opportunity, *The Middle East Journal*, 2014, Autumn, Volume 68, Issue 4

50

Infowar, 15/2/2017

51

Κεφαλά Β., *Ζητήματα Διεθνούς Πολιτικής Στη Μέση Ανατολή*, Creative Commons, Ρόδος, 2016,

περιβάλλον, περιφερειακό και διεθνές, το οποίο συνταράσσεται από κάθε είδους κρίση και η μετριοπάθεια που απαιτεί μία τέτοια προσέγγιση δεν θα μπορούσε να βρει πρόσφορο έδαφος για να καρποφορήσει. Έτσι, η Προεδρία Ομπάμα δεν κατάφερε να επιλύσει το σημαντικό αυτό πρόβλημα, μπόρεσε όμως να το επαναφέρει στο διεθνές προσκήνιο και έτσι οι Παλαιστίνιοι κέρδισαν σημαντική διεθνή αναγνώριση. Επίσης, στην μεσανατολική πολιτική Ομπάμα, θα πρέπει να πιστωθεί και η επίτευξη της συμφωνίας 5+1 – Ιράν, για το πυρηνικό πρόγραμμα της Τεχεράνης, συμφωνία η οποία απέβλεπε σε μία λύση αμοιβαίου οφέλους όχι μόνο για τους άμεσα εμπλεκόμενους αλλά και για την εδραίωση της σταθερότητας στην περιοχή. Σύντομα, όμως, οι ελπίδες αυτές διαψεύστηκαν από την μεσανατολική πολιτική του διαδόχου του στην προεδρία των Η.Π.Α., Ντόναλντ Τράμπ.

4. Η μεσανατολική πολιτική των Η.Π.Α. επί προεδρίας Ντόναλντ Τραμπ.

4.1 Η στροφή στην μεσανατολική πολιτική των Η.Π.Α. και το Παλαιστινιακό ζήτημα.

Μετά από μία οκταετία διακυβέρνησης των Δημοκρατικών, υπό τον Μπάρακ Ομπάμα, το αξίωμα του προέδρου των Η.Π.Α. καταλαμβάνει ο ρεπουμπλικανός Ντόναλντ Τράμπ. Βασικό σύνθημα της προεκλογικής του εκστρατείας ήταν «Πρώτα η Αμερική» και η βασική του υπόσχεση ήταν να κάνει την Αμερική μεγάλη ξανά. Στις προεκλογικές του ομιλίες κατηγορούσε τον προκάτοχό του για αδυναμία και απαράδεκτες υποχωρήσεις που ζημείωναν τις Η.Π.Α., καταδίκασε την αποκατάσταση των σχέσεων Ουάσιγκτον – Αβάνας, χαρακτήρισε την συμφωνία 5+1 – Ιράν ως την χειρότερη στην Ιστορία, και δήλωσε ότι θα αναγνωρίσει την προσάρτηση της

Ανατολικής Ιερουσαλήμ, την οποία είχε καταλάβει το Ισραήλ κατά τον πόλεμο του 1967, ως ενιαία πρωτεύουσα του εβραϊκού κράτους.⁵²

Κερδίζοντας τις εκλογές ο νέος πρόεδρος των Η.Π.Α., αποδεικνύεται συνεπής προς τις προεκλογικές του υποσχέσεις και ακολουθεί μία πολιτική πυγμής, η οποία συνεπαγόταν με την ακύρωση της συνολικής πολιτικής του προκατόχου του. Έτσι, ο πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ στην εξωτερική πολιτική του στράφηκε στην μονομέρεια, με επιχείρημα την προστασία των Η.Π.Α., δήλωσε ότι θα υπάρξει μεγαλύτερη αποφασιστικότητα στην αντιμετώπιση της Κίνας στο οικονομικό πεδίο, απαίτησε μεγαλύτερες στρατιωτικές δαπάνες από τα κράτη – μέλη του ΝΑΤΟ, όπως επίσης και από περιφερειακούς συμμάχους των Η.Π.Α., όπως η Σαουδική Αραβία. Πιστός στην ρητορική του σχετικά με την συμφωνία για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν, επιλέγει μια συγκρουσιακή πολιτική έναντι της Τεχεράνης, απορρίπτοντας την πολιτική Ομπάμα, σύμφωνα με την οποία η συμφωνία για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν, τον Ιούλιο του 2015, θα οδηγούσε το Ιράν στην μετριοπάθεια και ειδικά στο Συριακό ζήτημα.⁵³ Στα πλαίσια της νέας πολιτικής Τράμπ όμως, οι Η.Π.Α. αποσύρονται από την συμφωνία, επιβάλλουν νέες κυρώσεις στο Ιράν και απαιτούν από τους συμμάχους τους να τις υιοθετήσουν, ενώ δεν αποκλείουν τα στρατιωτικά πλήγματα εναντίον του Ιράν.⁵⁴ Επίσης, αποστέλλει μία μικρή στρατιωτική δύναμη στην Συρία και ενισχύει τους Κούρδους που ζούν εκεί, εφόσον αποδείχθηκαν οι μόνοι ικανοί να σταματήσουν τις δυνάμεις του ΙΚΙΣ. Η επιλογή αυτή από την μία μεριά δίνει στις Η.Π.Α. το πλεονέκτημα της απόκτησης ενός συμμάχου στην Συρία από την άλλη όμως τις φέρνει σε σύγκρουση με την Τουρκία, κράτος – μέλος του ΝΑΤΟ. Τέλος, ο νέος Αμερικανός πρόεδρος επιδιώκει την ενίσχυση των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων και την αύξηση των στρατιωτικών δαπανών. Συγκεκριμένα θέλει να αυξήσει το πεζικό από 475.000 σε 540.000 εν ενεργεία στρατιώτες, τα μαχητικά αεροσκάφη σε 1.200 από 1.113, το συνολικό στόλο στα 350 πολεμικά πλοία, να αναβαθμίσει τα ταχύπλοα σκάφη του ναυτικού και να αποκτήσει σύγχρονα αντιτορπιλικά "για την αντιμετώπιση των πυραυλικών απειλών από το Ιράν, τη Βόρεια Κορέα και άλλες χώρες".⁵⁵

Στην επίσκεψη του Αμερικανού προέδρου στη Σαουδική Αραβία, τον Ιούνιο του 2017, την πρώτη του στο εξωτερικό, ο πρόεδρος Τραμπ ανέλυσε τη νέα πολιτική των Η.Π.Α. απέναντι στο Ιράν, και απαίτησε από το σαουδαραβικό βασίλειο, σε δημόσιες δηλώσεις του, την μαζική αγορά αμερικανικών οπλικών συστημάτων. Έτσι, ο Ντόναλντ Τραμπ δήλωσε από το Ριάντ ότι «Η παρένθεση Ομπάμα έκλεισε, τέλος η προσπάθεια προσέγγισης μεταξύ Ουάσινγκτον και Ιράν. Οι Η.Π.Α. επιστρέφουν στην παραδοσιακή τους συμμαχία με το καθεστώς της Σαουδικής Αραβίας, επικεφαλής του αραβικού σουνιτικού κόσμου. Σχεδιάζουμε μάλιστα από κοινού να μεταμορφώσουμε το βασίλειο σε έναν στρατιωτικό, τοπικό γίγαντα, γεγονός που θα ωφελήσει και την αμερικανική αμυντική βιομηχανία. Όσο για το Ιράν, είναι ένα αντίπαλο καθεστώς, που συνεργάζεται με τους σουνίτες εξτρεμιστές της Αλ Κάιντα του Ιράκ και της οργάνωσης του

⁵² Anderson P., *American Foreign Policy and Its Thinkers*, Verso, London-New York, 2015

⁵³ Dombrowski P., Reich S., Does Donald Trump have a grand strategy, *International Affairs*, 2017, September, Vol. 93, Issue 5

⁵⁴ Abramson S., *Proof of Conspiracy: How Trump's International Collusion Is Threatening American Democracy*, St. Martin's Publishing Group, 2019

⁵⁵ Marten K., Trump and Putin, Through a Glass Darkly, *Asia Policy*, 2017 Vol 23

Ισλαμικού Κράτους».⁵⁶ Να σημειωθεί πως η διοίκηση Ομπάμα, είχε μπλοκάρει την πώληση όπλων στη Σαουδική Αραβία με το σκεπτικό ότι αυτά θα χρησιμοποιούνταν για τον βομβαρδισμό αμάχων στην Υεμένη.⁵⁷

Όσον αφορά το Κατάρ, το οποίο είναι μέλος του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου (Σ.Σ.Κ.), η αλλαγή πολιτικής των Η.Π.Α. και η σύσφιξη των σχέσεων Ουάσιγκτον – Ριάντ, αποτελούν παράγοντες που επιταχύνουν την κρίση που ήδη υπήρχε στο εσωτερικό του Σ.Σ.Κ.. Πράγματι, το Κατάρ, ακολουθεί μία πολιτική η οποία δυσαρεστεί ιδιαίτερα την Σαουδική Αραβία, καθώς τάσσεται υπέρ των Αδελφών Μουσουλμάνων στην Αίγυπτο, ενώ η Σαουδική Αραβία στηρίζει τον Πρόεδρο Σίσι, χρηματοδότησε την Χαμάς, η οποία για τις Η.Π.Α. αποτελεί τρομοκρατική οργάνωση, αναλαμβάνει μεσολαβητικό ρόλο σε πολλές συγκρούσεις, δημιουργεί στενές σχέσεις με την Τουρκία, η οποία αποκτά στρατιωτική βάση στο Κατάρ. Το βασικότερο όμως πρόβλημα στις σχέσεις της Ντοχα με το Ριάντ είναι η προσέγγιση Κατάρ – Ιράν, η οποία οφείλεται στην ανάγκη συνεργασίας των δύο χωρών για την εκμετάλλευση του τεράστιου υποθαλάσσιου κοιτάσματος φυσικού αερίου στο Νότιο Πάρς. Όλα αυτά, οδηγούν στην κρίση του Κατάρ, που εκδηλώθηκε τον Ιούνιο του 2017 και η οποία παραμένει ακόμα χωρίς λύση.⁵⁸

Όσον αφορά το Παλαιστινιακό, η πολιτική του Προέδρου Ντόναλντ Τραμπ στοχεύει στην αναθέρμανση των σχέσεων με το Ισραήλ και βέβαια την εγκατάλειψη της πολιτικής Ομπάμα, Αυτό είχε γίνει σαφές ήδη από την προεκλογική εκστρατεία για τις προεδρικές εκλογές, οπότε ο πρωθυπουργός του Ισραήλ μαζί με την ΑΙΡΑC, διεξήγαγε καμπάνια υπέρ της εκλογής του Τραμπ ο οποίος υποσχόταν, όπως ήδη αναφέρθηκε, προεκλογικά ακόμα, πως θα μετέφερε την αμερικανική πρεσβεία από το Τελ-Αβίβ στην Ιερουσαλήμ με το επιχείρημα πως το καθεστώς της Ιερουσαλήμ πρέπει να διευθετηθεί έπειτα από διαπραγματεύσεις, αφηφώντας όχι μόνο την απόφαση 181 του Ο.Η.Ε. αλλά και ότι το έδαφος αυτό αποκτήθηκε με την χρήση στρατιωτικής βίας, πράγμα το οποίο αποτελεί σαφή παραβίαση του Διεθνούς Δικαίου και των αποφάσεων του Ο.Η.Ε..⁵⁹

Στις 6 Δεκεμβρίου 2017, η κυβέρνηση Τραμπ αναγνώρισε και επισήμως την Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του Ισραήλ και λίγο αργότερα μετέφερε την αμερικανική πρεσβεία στην Ιερουσαλήμ. Τον Ιανουάριο του 2018, οι Η.Π.Α. ανακοίνωσαν την περικοπή της χρηματοδότησης της Υπηρεσίας Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών (UNRWA), που το 2017 ανήλθε σε \$360 εκατομμύρια, μέχρι η Παλαιστινιακή Αρχή να επιστρέψει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με το Ισραήλ.⁶⁰ Η UNRWA παρέχει βασικές υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης

⁵⁶ Lynch M., *Belligerent Minimalism: The Trump Administration and the Middle East*, Taylor and Francis Online, 2016, December, Volume 39, Issue 4, ανακτήθηκε Σεπτέμβριο 25, 2019 από <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0163660X.2016.1263920?journalCode=rwaq20>

⁵⁷ Κεφαλά Β., *Ζητήματα Διεθνούς Πολιτικής Στη Μέση Ανατολή*, Creative Commons, Ρόδος, 2017

⁵⁸

Yellinek R., *The Qatar Crisis and China*, *Besa Center*, 2017, June, No 517

⁵⁹ Azem A. J., *Moving the U.S. Embassy to Jerusalem: A Chronic Unfulfilled Promise*, *Jerusalem Quarterly*, 2017, Summer, Vol 70, Issue 9

⁶⁰ Fiddian-Qasmiyeh E., *UNRWA Financial Crisis*, *Middle East Research and Information Project*, 2018, Spring, No 286

και ανθρωπιστικής βοήθειας, σε πέντε εκατομμύρια Παλαιστίνιους πρόσφυγες, που βρίσκονται στην Ιορδανία, στο Λίβανο, στη Συρία και στη Δυτική Όχθη, καθώς και στη Λωρίδα της Γάζας. Με την περικοπή της χρηματοδότησής αυτής, ο πρόεδρος Τραμπ ασκεί ασφυκτικές πιέσεις στους Παλαιστίνιους να παραιτηθούν από την διεκδίκηση της επιστροφής των Παλαιστινίων προσφύγων, από τους πολέμους του 1948 και 1967, σύμφωνα με το ψήφισμα 194 του Ο.Η.Ε.. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι το ζήτημα των Παλαιστινίων προσφύγων αποτελεί ένα ζήτημα τεράστιας σημασίας και για τις δύο πλευρές, στο οποίο το Ισραήλ παραμένει ανένδοτο, καθώς η ενδεχόμενη επιστροφή των Παλαιστινίων προσφύγων θα δημιουργούσε πληθυσμιακή υπεροχή, κάτι που πάντα οι Ισραηλινοί απεύχονταν. Η Παλαιστινιακή Αρχή, αντέδρασε αποφασίζοντας να διακόψει τις διαπραγματεύσεις, αλλά και να μην προχωρήσει στην αναγνώριση του Ισραήλ. Σχεδόν αμέσως, ως απάντηση οι Η.Π.Α. προέβησαν στην ολοκληρωτική διακοπή της χρηματοδότησης στην UNRWA.

Τον Ιούλιο του 2018, το Κουβέιτ κατέθεσε πρόταση ψηφίσματος στο Συμβούλιο Ασφαλείας του Ο.Η.Ε, ζητώντας τη διεξαγωγή ανεξάρτητης έρευνας, σχετικά με τα γεγονότα στη Γάζα, δηλαδή την αιματηρότατη καταστολή άοπλων Παλαιστίνιων διαδηλωτών στα σύνορα Γάζας – Ισραήλ, στα πλαίσια της «Ημέρας της Επιστροφής». Οι Η.Π.Α. όπως ήταν αναμενόμενο καταψήφισαν την πρόταση του Κουβέιτ ασκώντας βέτο. Η Παλαιστινιακή Αρχή αντέδρασε δηλώνοντας ότι θα προχωρήσει σε καταγγελία εναντίον του Ισραήλ, για εγκλήματα πολέμου στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο της Χάγης. Ο πρόεδρος Τραμπ συνέχισε την πολιτική της περικοπής των χρηματοδοτήσεων αποφασίζοντας αυτή τη φορά να διακόψει και την οικονομική βοήθεια άνω των \$200 εκατομμυρίων που χορηγούσε στην Παλαιστινιακή Αρχή, για έργα στη Δυτική Όχθη και τη Γάζα, συμπεριλαμβανομένης και της λειτουργίας νοσοκομείων στην Ανατολική Ιερουσαλήμ, ενώ αποχώρησε από την UNESCO, επειδή δέχθηκε την Παλαιστίνη ως πλήρες κράτος - μέλος. Επίσης, στις 10 Σεπτεμβρίου οι Η.Π.Α. ανακοίνωσαν το κλείσιμο του Γραφείου της Παλαιστινιακής Διπλωματικής Αντιπροσωπείας στην Ουάσιγκτον.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο πρόεδρος Ντόναλντ Τράμπ ανακοίνωσε το σχέδιο του για την επίλυση του Παλαιστινιακού, το οποίο αποκάλεσε «Συμφωνία του αιώνα.» Σύμφωνα με το σχέδιο αυτό, το οποίο μέχρι στιγμής δεν έχει δοθεί επίσημα και ολόκληρο στην δημοσιότητα, θα δημιουργηθεί παλαιστινιακό κράτος, το οποίο όμως θα είναι αποστρατιωτικοποιημένο και σε αντάλλαγμα οι Παλαιστίνιοι θα πρέπει να αναγνωρίσουν το Ισραήλ ως «εβραϊκό κράτος». Μέχρι τώρα, σχετικά με την συμφωνία του αιώνα είναι επίσημα γνωστά τα όσα ανακοίνωσε ο απεσταλμένος του Προέδρου Τράμπ για το Παλαιστινιακό στην Μανάμα τον Ιούνιο του 2019. Πρόκειται για την οικονομική πτυχή της συμφωνίας, σύμφωνα με την οποία θα δημιουργηθεί Ταμείο δωρητών στο οποίο θα συγκεντρωθεί το ποσό των \$50 δισεκατομμυρίων, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν για την δημιουργία υποδομών στα παλαιστινιακά εδάφη και θα συμβάλλουν στην ευημερία των Παλαιστινίων και των γειτονικών χωρών.⁶¹ Τέλος, ο πρόεδρος Τράμπ δήλωσε ότι θα αναγνωρίσει την προσάρτηση των εβραϊκών οικισμών στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη, όταν αποφασίσει να το πράξει το Ισραήλ, όπως έχει προαναγγείλει ότι θα κάνει το Τέλ Αβίβ για λόγους εθνικής ασφάλειας.⁶²

⁶¹ Shalbak I., The deal of the century, *Arena Magazine*, 2019, August, Vol 161

⁶²

Soerkano A. A., United States' Unwavering Support to Israel: Biased Foreign Policy in Israel-Palestine Conflict Under President Donald Trump's Administration, *Journal of International Relations*, 2019, Vol 5, No3

4.2 Η πολιτική του Ισραήλ και η αντίδραση των Παλαιστινίων

Όπως προκύπτει, η πολιτική Τράμπ στην ευρύτερη Μέση Ανατολή στηρίζεται στην μονομέρεια και την άσκηση πιέσεων στα κράτη που αντιλαμβάνεται ως εχθρικά προς τα συμφέροντα των Η.Π.Α. και των περιφερειακών τους συμμάχων. Επί πλέον, η πολιτική Τράμπ, λόγω των έντονων τριβών με την Τουρκία για το ζήτημα της αμερικανικής στήριξης στην συριακή κρίση, στην περιοχή στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην Σαουδική Αραβία και το Ισραήλ. Μέσα στα πλαίσια αυτά, ο Αμερικανός πρόεδρος κάνει αποδεκτά όλα τα ισραηλινά αιτήματα και στηρίζει τις αποφάσεις του Τέλ Αβίβ, θεωρώντας ότι η κατάσταση που έχει διαμορφωθεί από τον πόλεμο του 1967 μέχρι σήμερα δεν είναι δυνατόν να ανατραπεί, καθώς και ότι το Ισραήλ συνεχίζει να απειλείται από την ισλαμική τρομοκρατία παλαιστινιακών οργανώσεων, όπως και από το Ιράν, το οποίο τις ενισχύει.

Αυτή προσέγγιση ασφαλείας ενός πολιτικού προβλήματος όπως είναι το Παλαιστινιακό, σε συνδυασμό με την πλήρη αποσάθρωση των αραβικών κρατών αν και για διαφορετικούς

λόγους- αλλά και την έλλειψη μέσων πίεσης από την παλαιστινιακή πλευρά, αποτελούν τους βασικούς παράγοντες που στηρίζουν την μεσανατολική πολιτική των Η.Π.Α. αυτήν την χρονική περίοδο και η οποία τους επιτρέπει να παραβλέπουν ζητήματα Διεθνούς Δικαίου και ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά και κάθε προσπάθεια από παλαιστινιακής πλευράς για εξομάλυνση της κατάστασης, πράγμα που θα μπορούσε να οδηγήσει σε διαπραγματεύσεις.

Έτσι, το γεγονός ότι την 1η Μαΐου 2017, η Χαμάς κατήργησε από τον καταστατικό της χάρτη το άρθρο σύμφωνα με το οποίο σκοπός της οργάνωσης δεν είναι η καταστροφή της «σιωνιστικής οντότητας», αποδεχόμενη την ύπαρξη του Ισραήλ και αφαιρώντας την θρησκευτική διάσταση από την σύγκρουση, αγνοείται τόσο από το Τέλ Αβίβ όσο και από την Ουάσιγκτον, καθώς συνεχίζουν να θεωρούν την Χαμάς τρομοκρατική οργάνωση. Βεβαίως, η κατάργηση του επίμαχου άρθρου δεν σημαίνει ότι σύμφωνα με την Χαμάς -αλλά και την Φάταχ- οι απαιτήσεις για την δημιουργία ενός ανεξάρτητου, κυρίαρχου και βιώσιμου κράτους με την Ανατολική Ιερουσαλήμ για πρωτεύουσα παύουν να υπάρχουν.⁶³

Ωστόσο, μέχρι την επίτευξη μίας βιώσιμης ειρηνευτικής συμφωνίας –που δεν είναι ορατή στο άμεσο μέλλον- οι Παλαιστίνιοι, κυρίως οι κάτοικοι της Γάζας έχουν να αντιμετωπίσουν τα κατασταλτικά μέτρα του Ισραήλ εναντίον τους, που αφορούν την καθημερινότητα τους. Ένα ακόμα σοβαρό ζήτημα που δείχνει τις δυσκολίες που επιφέρει η ισραηλινή κατοχή στους Παλαιστίνιους αποτελεί η σοβαρή έλλειψη ηλεκτρικού ρεύματος στην Λωρίδα της Γάζας. Εδώ και πολλά χρόνια οι κάτοικοι της Γάζας είχαν ρεύμα για περίπου οχτώ ώρες τη μέρα. Οι περισσότεροι κάτοικοι, είχαν γεννήτριες που καίγανε βενζίνη ενώ άλλοι χρησιμοποιούσαν μεγάλες μπαταρίες για να μπορούν να χρησιμοποιούν τις βασικές οικιακές συσκευές και κάποιοι ελάχιστοι, πιο προνομιούχοι, κατείχαν συλλέκτες ηλιακής ενέργειας. Τον Ιούνιο λοιπόν, ο πρόεδρος της Παλαιστινιακής Αρχής, Μαχμούντ Αμπάς ζήτησε από το Ισραήλ να προμηθεύσει κανονικά τη Λωρίδα της Γάζας με ηλεκτρικό ρεύμα, κάτι στο οποίο το Ισραήλ συναίνεσε. Ο Ισραηλινός πρωθυπουργός Μπέντζαμιν Νετανιάχου θεωρεί το πρόβλημα ηλεκτροδότησης της Γάζας ως "εσωτερικό ζήτημα της Παλαιστίνης" και επιμένει ότι το Ισραήλ δεν θα είχε κανένα όφελος από την αύξηση των εντάσεων.⁶⁴ Εκτός από την έλλειψη ενέργειας, οι κάτοικοι της Γάζας έχουν να αντιμετωπίσουν και σοβαρότατες ελλείψεις σε είδη πρώτης ανάγκης, καθώς ο πλήρης αποκλεισμός της περιοχής συνεχίζεται. Τέλος, πολύ συχνά το Ισραήλ απαντά με δυσανάλογο τρόπο στην εκτόξευση ρουκετών από την Γάζα. Στις 26 Ιουνίου η ισραηλινή πολεμική αεροπορία και ο στρατός ξηράς βομβάρδισαν τρεις περιοχές στη Λωρίδα της Γάζας με το επιχείρημα την εκτόξευση αυτοσχέδιας ρουκέτας προς το Ισραήλ. Η Χαμάς από την άλλη πλευρά υποστηρίζει ότι το Ισραήλ χρησιμοποιεί το επιχείρημα της ασφάλειας ως μηχανισμό προπαγάνδας ώστε να δικαιολογήσει τις επιθέσεις. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Γάζα αποτελεί μία από τις πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές του κόσμου και ότι οι ισραηλινές επιθέσεις έχουν θύματα πολίτες. Σε αυτό το Ισραήλ απαντά με την ίδια λογική που υπήρχε και στα γεγονότα του 2014, ότι

⁶³ Al Madani A., *The New Hamas Document: An Analytical Reading of Its Development and Application, Masyarakat, Kebudayaan dan Politik*, 2017, Vol 30, No4

⁶⁴ Asseburg M., *The Fatah-Hamas Reconciliation Agreement of October 2017: an opportunity to end Gaza's humanitarian crisis and permanently overcome the blockade, GESIS Leibniz Institute for the Social Sciences*, 2017, Volume 44

δηλαδή οι απώλειες αμάχων βαρύνουν την Χαμάς η οποία χρησιμοποιεί ως ασπίδα τους κατοίκους της Γάζας για να μένει ατιμώρητη η τρομοκρατική της δράση.⁶⁵

Μετά την αναγνώριση της Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του Ισραήλ από τον Πρόεδρο Τραμπ τον Δεκέμβριο του 2017 και την διακοπή της χρηματοδότησης της UNRWA, οι Η.Π.Α. δήλωσαν ότι θα αναγνωρίσουν την προσάρτηση εβραϊκών οικισμών στο Ισραήλ στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη. Εμφανίζεται λοιπόν ένας τεράστιος κίνδυνος για την στοιχειώδη εδαφική συνέχεια του παλαιστινιακού κράτους, όποτε και εάν γίνει αυτό. Η αγανάκτηση από την παλαιστινιακή πλευρά εκδηλώθηκε στη καθιερωμένη επετειακή διαδήλωση, στις 30 Μαρτίου γνωστή ως "Ημέρα της Γης". Από τις 30 Μαρτίου του 2018, και για κάθε Παρασκευή που ακολούθησε, χιλιάδες Παλαιστίνιοι της Γάζας διαδήλωναν ειρηνικά, στα σύνορα με το Ισραήλ, απαιτώντας τον επαναπατρισμό τους. Το Ισραήλ κατέπνιξε αυτές τις διαδηλώσεις αμάχων, με αποτέλεσμα ως τον Σεπτέμβριο να υπάρχουν 180 θύματα από τα ισραηλινά πυρά, ενώ τραυματίστηκαν πάνω από 18.000 Παλαιστίνιοι διαδηλωτές.⁶⁶

Τον Μάρτιο του 2019, οι Η.Π.Α. αναγνώρισαν την ισραηλινή κυριαρχία στα παρανόμως κατεχόμενα υψίπεδα του Γκολάν από το 1967, τα οποία ανήκουν στην Συρία. "Σε μια περίοδο που το Ιράν επιδιώκει να χρησιμοποιήσει τη Συρία ως πλατφόρμα για να καταστρέψει το Ισραήλ, ο πρόεδρος Τραμπ αναγνωρίζει με τόλμη την κυριαρχία του Ισραήλ επί των Υψωμάτων του Γκολάν. "Σε ευχαριστούμε, Πρόεδρε Τραμπ" δήλωσε ο πρωθυπουργός Νεντανιάχου για την συγκεκριμένη πολιτική κίνηση των Η.Π.Α..⁶⁷ Η αναγνώριση αυτή, έγινε μία μόλις εβδομάδα πριν από την επίσκεψη του Νετανιάχου στις Η.Π.Α.. Ο Ισραηλινός πρωθυπουργός επρόκειτο να συναντηθεί με τον Πρόεδρο Τραμπ και να δώσει ομιλία στο συνέδριο της AIPAC προκειμένου να κερδίσει την εύνοια της σχετικά με τις επερχόμενες ισραηλινές βουλευτικές εκλογές. Ο Μπέντζαμιν Νετανιάχου και το κόμμα Λικούντ του οποίου ηγείται, έλαβαν το μεγαλύτερο ποσοστό στις εκλογές που έγιναν τον Απρίλιο του 2019 αλλά δεν κατάφερε να σχηματίσει κυβέρνηση 2019. Έτσι, παρέμεινε υπηρεσιακός πρωθυπουργός.

Στις 3 Μαΐου υπήρξαν και πάλι συγκρούσεις ανάμεσα στο Ισραήλ και στους Παλαιστίνιους της Λωρίδας της Γάζας. Οι εχθροπραξίες ξεκίνησαν όταν ένας ελεύθερος σκοπευτής της Ισλαμικής Τζιχάντ τραυμάτισε δύο στρατιώτες του Ισραήλ στα σύνορα της Γάζας με το Ισραήλ. Η Τζιχάντ δικαιολόγησε την επίθεση αυτή ως αγανάκτηση για την μη εφαρμογή των δεσμεύσεων που είχε αναλάβει το Ισραήλ με την προηγούμενη συμφωνία ανακωχής σχετικά με τη χαλάρωση του αποκλεισμού της Λωρίδας της Γάζας. Η σύγκρουση κλιμακώθηκε 2 μέρες μετά, με την εκτόξευση αυτοσχέδιων ρουκετών από τη Χαμάς προς το νότιο Ισραήλ, με αποτέλεσμα η ισραηλινή αεροπορία να βομβαρδίσει 320 παλαιστινιακούς στόχους. Στους 25 Παλαιστίνιους νεκρούς περιλαμβάνονται 20 άντρες (10 από αυτούς ήταν άοπλοι), τρεις γυναίκες, εκ των οποίων, οι δύο ήταν έγκυοι ενώ υπήρχαν και δύο βρέφη. Οι εχθροπραξίες αυτές ήταν οι πιο αιματηρές μετά τα επεισόδια του 2014 που κράτησαν για 50 μέρες. Ο Μπέντζαμιν

⁶⁵ Shkolnik M., "Mowing the Grass" and Operation Protective Edge: Israel's strategy for protracted conflict with Hamas, *Canadian Foreign Policy Journal*, 2017, Vol 23, No2

⁶⁶

Abusalim J., The Great March of Return: An Organizer's Perspective, *Journal of Palestine Studies*, 2018, Summer, Vol.47, No4

⁶⁷

Kattan V., U.S. Recognition of Golan Heights Annexation: Testament to Our Times, *Journal of Palestine Studies*, 2019, Spring, Vol.48, No3

Νεντανιάχου κατηγόρησε το Ιράν, ως υποκινητή των πράξεων της Τζιχαντ και της Χαμάς σε μια στιγμή που το Ιράν πιέζεται από τις πρόσθετες οικονομικές κυρώσεις, μετά από την διακοπή της συμφωνίας για το πυρηνικό πρόγραμμα της Τεχεράνης.⁶⁸

Παρόλο αυτά, έγινε ανεπίσημη συμφωνία ανακωχής ανάμεσα στο Ισραήλ και τη Χαμάς μετά από τη μεσολάβηση της Αιγύπτου, του Κατάρ και του Ο.Η.Ε., ενώ επιπλέον ο Νεντανιάχου δεσμεύτηκε για την εφαρμογή των μέτρων χαλάρωσης του αποκλεισμού των σχεδόν 2 εκατομμυρίων κατοίκων της Γάζας. Οι αντιδράσεις στο εσωτερικό του Ισραήλ για την απόφαση Νεντανιάχου ήταν πολλές καθώς κυριαρχούν οι ακραίες εθνικιστικές απόψεις. Αντιλαμβανόμενος την αρνητική αντίδραση του ισραηλινού λαού και του ενδεχομένου, το Ισραήλ να πάει σε νέες εκλογές, λόγω της αδυναμίας σχηματισμού κυβέρνησης συνασπισμού από το Λυκούντ, ο ηγέτης της ισραηλινής αντιπολίτευσης, Μπένι Γκαντς, κατηγόρησε το Λυκούντ "για άλλη μία συνθηκολόγηση απέναντι στον εκβιασμό της Χαμάς και των τρομοκρατικών οργανώσεων".⁶⁹

Στις 29 Μαΐου λοιπόν, μετά από απόφαση της Κνεσέτ, προκηρύχθηκαν νέες βουλευτικές εκλογές για τις 17 Σεπτεμβρίου λόγω αδυναμίας σχηματισμού κυβέρνησης συνασπισμού από το κόμμα του Λυκούντ και τον Μπέντζαμιν Νεντανιάχου. Ο Ισραηλινός πρωθυπουργός (ο οποίος απειλείται με δίωξη για υποθέσεις διαφθοράς) μέσα στο πλαίσιο της προεκλογικής του εκστρατείας κάνει δηλώσεις με ακραίο περιεχόμενο, με σκοπό να προσεγγίσει ψηφοφόρους από υπερορθόδοξα θρησκευτικά κόμματα, οι οποίες περιλαμβάνουν ακόμα και στρατιωτική επίθεση εναντίον του Ιράν ως προληπτικό μέτρο ασφάλειας για το κράτος του Ισραήλ. Υπενθυμίζεται, ότι ο Μπέντζαμιν Νεντανιάχου, σε δηλώσεις του έχει πει πως ονειρεύεται ένα "μεγάλο Ισραήλ" απαλλαγμένο από την παλαιστινιακή τρομοκρατία, ενώ σχετικά με το Ιράν έχει δηλώσει πως η ανατροπή του καθεστώτος του και η αποπυρηνικοποίησή του, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ασφάλεια και την ειρήνη στο Ισραήλ και στην Μέση Ανατολή.⁷⁰ Μια τέτοια επίθεση δεν θα γινόταν ποτέ ανοιχτά από την πλευρά του Ισραήλ, καθώς θα απειλούταν από την Χεζμπολλάχ, σύμμαχο του Ιράν σε ενδεχόμενη εισβολή του στο Ιράν. Έτσι λοιπόν, ενώ οι Η.Π.Α. έχουν αυξήσει τα μέτρα του διεθνούς και οικονομικού αποκλεισμού στο Ιράν, το Ισραήλ ελπίζει σε έναν πόλεμο δι'αντιπροσώπων εναντίον του Ιράν ή τουλάχιστον σε «χειρουργικά πλήγματα» εναντίον του, ώστε να πλήξει ζωτικούς στόχους στην χώρα αυτή.

Αναφορικά με το Παλαιστινιακό ζήτημα, ο πρόεδρος Ντοναλντ Τραμπ πιστός σύμμαχος και υποστηρικτής του Ισραήλ έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για την επίλυση του Παλαιστινιακού ζητήματος δηλώνοντας όμως πως δεν πρόκειται να αποκαλύψει το σχέδιο του πριν τις ισραηλινές εκλογές του Σεπτεμβρίου. Παρόλο αυτά, το οικονομικό κομμάτι του σχεδίου αυτού (το οποίο σχέδιο τιτλοφορείται ως, "Απο την ειρήνη στην ευημερία") έγινε γνωστό από τον Λευκό Οίκο μέσα στον Ιούνιο στην Διεθνή Διάσκεψη του Μπαχρέιν. Οι Η.Π.Α. λοιπόν, πρότειναν στην Παλαιστινιακή Αρχή και στα κράτη του Κόλπου να δημιουργήσουν επενδυτικά

⁶⁸Al Jazeera 6/05/2019

⁶⁹

Reuters 07/05/2019

⁷⁰Juneau T., The Enduring Constraints on Iran's Power after the Nuclear Deal, *Political Science Quarterly*, 2019, June, Vol 134, Issue

έργα στην Παλαιστίνη και στις γειτονικές αραβικές χώρες για την ανάπτυξη της οικονομίας τους, αξίας \$50 δισεκατομμύριων, ενώ παράλληλα πρότειναν τη δημιουργία ασφαλούς διαδρόμου μεταφοράς και σύνδεσης της Λωρίδας της Γάζας με την Δυτική Όχθη, με σκοπό την εδαφική συνέχεια του παλαιστινιακού κράτους. Χιλιάδες ήταν οι Παλαιστίνιοι που διαδήλωσαν και αντέδρασαν κατά του αμερικανικού και σχεδίου και στην Γάζα αλλά και στη Δυτική Όχθη. Τα κράτη του Κόλπου επιφυλάχθηκαν επί της συγκεκριμένης πρότασης ενώ η Παλαιστινιακή Αρχή, δήλωσε πως δεν πρόκειται να χρηματιστεί για να εγκαταλείψει τον εθνικό σκοπό και χαρακτήρισε την αμερικανική κυβέρνηση ως αναξιόπιστη και σύμμαχο του Ισραήλ ενώ τόνισε, πως αρνείται πλέον να αναγνωρίσει τις Η.Π.Α. ως μεσολαβητή.⁷¹

Όπως προκύπτει, το Παλαιστινιακό έχει περιέλθει σε πλήρες αδιέξοδο, πράγμα που δεν μπορεί παρά να αυξήσει την ένταση και την αστάθεια στην ήδη αποσταθεροποιημένη περιοχή της Μέσης Ανατολής. Πρόκειται για μία εξαιρετικά επικίνδυνη κατάσταση, η οποία δεν πλήττει μόνο τους Παλαιστίνιους αλλά και την ίδια την ασφάλεια του Ισραήλ.

5. Συμπέρασμα

Όπως είδαμε, η μεσανατολική πολιτική του Προέδρου Ντόναλντ Τράμπ στηρίζεται στην μονομέρεια και τον εξαναγκασμό και στηρίζεται πλέον σε δύο βασικούς του συμμάχους: την Σαουδική Αραβία και το Ισραήλ, χώρες που και οι δύο θεωρούν το Ιράν ως υπαρξιακή απειλή εναντίον τους. Επίσης, είναι γνωστό ότι ο πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ τρέφει έντονα φιλο-ισραηλινά αισθήματα, είναι υπέρμαχος των εβραϊκών εποικισμών και φίλος του πρωθυπουργού Μπέντζαμιν Νεντανιάχου. Στόχος του Αμερικανού Προέδρου λοιπόν είναι να αποδεσμεύσει το Παλαιστινιακό ζήτημα από το πλαίσιο του Διεθνούς Δικαίου και να στηριχθεί στη δημιουργία μιας νέας πραγματικότητας, στην οποία το Ισραήλ επιτυγχάνει τους στρατηγικούς του στόχους, ενώ τα δικαιώματα των Παλαιστίνιων περιορίζονται σε απλά ανθρωπιστικά ζητήματα. Στα πλαίσια αυτά, οι Η.Π.Α. επεξεργάζονται ένα σχέδιο, που προβλέπει στην δημιουργία ενός ελεγχόμενου οικονομικά και πλήρως αποστρατιωτικοποιημένου και εξαρτημένου απο το

⁷¹ Feldman S. and Shikaki K., Trump's Peace Plan: Engagement or Swift Rejection, *Grown Center for Middle East Studies*, 2019, April, No126

Ισραήλ, παλαιστινιακού κράτους. Με τη νέα αυτή στρατηγική, ο πρόεδρος Τραμπ ουσιαστικά θέτει τέλος, στην όποια ελπίδα για μία βιώσιμη επίλυση του Παλαιστινιακού ζητήματος.

Από την πλευρά των Παλαιστινίων, αυτήν την στιγμή δεν υπάρχει κανένα περιθώριο ελιγμού λόγω της απόλυτης έλλειψης συμμάχων, αφού οι αραβικές χώρες είναι αντιμέτωπες με σοβαρά εσωτερικά προβλήματα ή βρίσκονται σε εμπόλεμη κατάσταση και επίσης χρειάζονται την αμερικανική υποστήριξη. Επίσης, ούτε τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να διαδραματίσουν κανένα ρόλο στην επίλυση του ζητήματος όχι μόνο διότι το Ισραήλ κατηγορεί την Ευρωπαϊκή Ένωση για μονομέρεια και αντι-ισραηλινή πολιτική αλλά και διότι η ίδια η Ε.Ε. βρίσκεται αντιμέτωπη με σοβαρά εσωτερικά προβλήματα.

Με αυτά τα δεδομένα, φαίνεται ότι η σύγκρουση θα συνεχιστεί διότι οι Παλαιστίνιοι ούτε και κανείς άλλος λαός δεν μπορούν να δεχθούν μία λύση που θα τους στερεί στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα, μεταξύ των οποίων το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο. Κλείνοντας λοιπόν αυτήν την πτυχιακή εργασία, πρέπει να τονιστεί πως το Ισραήλ θα είναι πραγματικά ασφαλές και ειρηνικό στη Μέση Ανατολή εάν δεχθεί την δημιουργία ενός βιώσιμου παλαιστινιακού κράτους, δηλαδή ελεύθερου και ανεξάρτητου στα προ του 1967 σύνορα του. Το απόσπασμα που ακολουθεί συνοψίζει με τον καλύτερο τρόπο και το πρόβλημα και την λύση του:

"Ελπίζω ότι μαζί με άλλα έθνη, οι Εβραίοι θα μάθουν τελικά - ή μάλλον θα επανακτήσουν τη συνείδηση - για την ανεπάρκεια του έθνους κράτους, και ότι θα βρουν τον δρόμο τους πίσω στην ηθική και πολιτική κληρονομιά, που η μεγαλοφυΐα των Εβραίων, που έχουν υπερβεί τον εβραϊσμό (Σπινόζα, Μαρξ, Λούξεμπουργκ, Χάινε, Φρόντ, Αϊνστάιν, Τρότσκι κ.α.) μας έχει αφήσει, δηλαδή το μήνυμα της καθολικής ανθρώπινης χειραφέτησης".⁷²

6. Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Κεφαλά Β., *Διεθνής Πολιτική στη Μέση Ανατολή*, Creative Commons, Ρόδος, 2008, σ.6-9, 20-21
- Κεφαλά Β., *Ζητήματα Διεθνούς Πολιτικής Στη Μέση Ανατολή*, Creative Commons, Ρόδος, 2011, σ.6-8, 14-16, 24-26, 60-61
- Κεφαλά Β., *Βόρεια Αφρική: Εσωτερική Πολιτική / Περιφερειακές και Διεθνείς Σχέσεις*, Παπαζήση, Αθήνα, 2014, σ.248-250
- Λούλης Γ., *Ομπάμα: Πως Γκρεμίστηκαν Οι Αυταπάτες*, Καστανιώτη, Αθήνα, 2014, σ.26-27, 171-178, 256-261

⁷² Deutscher I., *The Non-Jewish Jew: And Other Essays (Radical Thinkers)*, Verso Reissue edition, New York – London, 2017

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Abramson S., *Proof of Conspiracy: How Trump's International Collusion Is Threatening American Democracy*, St. Martin's Publishing Group, 2019 σ.61-84

Anderson P., *American Foreign Policy and Its Thinkers*, Verso, London-New York, 2015, σ.47, 121-124

Athanassopoulou E., *Strategic relations between the US and Turkey 1979-2000: sleeping with a tiger*, Routledge, London – New York, 2014 σ.209

Beverly M.E., *The Israeli-Palestinian Conflict. A People's War*, London, Routledge, 2008, σ.190-195

Deutscher I., *The Non-Jewish Jew: And Other Essays (Radical Thinkers)*, Verso Reissue edition, New York – London, 2017

Fresh G. F., Keskin T., *US Foreign Policy in the Middle East: From American Missionaries to the Islamic State*, Routledge, 2018, σ.280-290

Gregory D., *The Colonial Present, Afghanistan, Palestine, Iraq*, Blackwell, 2004, σ.10-15

Hilal J., *Where Now for Palestine? The Demise of the Two State Solution*, Zed Books, London, 2007, σ.167-190

Huntigton S., *The Clash of Civilizations and the Remarking of World Order*, Simon and Schuster, New York, 1997 σ.15-25

Lynch T. J., Singh R. S., *After Bush: The Case for Continuity in American Foreign Policy*, Cambridge University Press, Cambridge, 2008, σ.84-146

Mearsheimer J. J. and S. M. Walt, *The Israel Lobby and US Foreign Policy*, Massing, London, New York, 2007

Zureik E., Lyon D., Abu-Laban Y., *Surveillance and Control in Israel/Palestine*, Routledge, London, 2010, σ.40-80

Ξενόγλωσσα Άρθρα

Abusalim J., The Great March of Return: An Organizer's Perspective, *Journal of Palestine Studies*, 2018, Summer, Vol.47, No4

Al Madani A., The New Hamas Document: An Analytical Reading of Its Development and Application, *Masyarakat, Kebudayaan dan Politik*, 2017, Vol 30, No4

Anderson L, Demystifying the Arab Spring: Parsing the Differences Between Tunisia, Egypt, and Libya, *Foreign Affairs*, 2011, May – June, Vol 90, No3

Asseburg M., The Fatah-Hamas Reconciliation Agreement of October 2017: an opportunity to end Gaza's humanitarian crisis and permanently overcome the blockade, *GESIS Leibniz Institute for the Social Sciences*, 2017, Volume 44

Azem A. J., Moving the U.S. Embassy to Jerusalem: A Chronic Unfulfilled Promise, *Jerusalem Quarterly*, 2017, Summer, Vol 70, Issue 9

Bisharat G. E., Re-democratizing Palestinian Politics, *Foreign Affairs*, 2013, Vol 105, Issue 1

Byman D., Terrorism After the Revolutions: How Secular Uprisings Could Help (or Hurt) Jihadists, *Foreign Affairs*, 2011, May – June, Vol 90, No3

Dalacura K., US democracy promotion in the Arab Middle East since 11 September 2001: a critique, *International Affairs*, Volume 81, Issue 5, October 2005

Dombrowski P., Reich S., Does Donald Trump have a grand strategy, *International Affairs*, 2017, September, Vol. 93, Issue 5

Dugard J., Palestine and the International Criminal Court: Institutional Failure or Bias, *Journal of International Criminal Justice*, 2013, July, Vol 11, Issue 3

Elgindy K., Palestine Goes to the UN: Understanding the New Statehood Strategy, *Foreign Affairs*, 2011, September – October, Vol. 90, No. 5

Feldman S. and Shikaki K., Trump's Peace Plan: Engagement or Swift Rejection, *Grown Center for Middle East Studies*, 2019, April, No126

Fiddian-Qasmiyeh E., UNRWA Financial Crisis, *Middle East Research and Information Project*, 2018, Spring, No 286

Gilboa E., Obama and Israel: A Preliminary Assessment, *Foreign Affairs*, 2009, July, Vol 3, Issue 3,

Guild E., International Terrorism and EU Immigration, Asylum and Borders Policy: The Unexpected Victims of 11 September 2001, *European Foreign Affairs Review*, 2003, Vol 8, Issue 3

Guzman A. L., Evolution of News Frames During the 2011 Egyptian Revolution: Critical Discourse Analysis of Fox News's and CNN's Framing of Protesters, Mubarak, and the Muslim Brotherhood, *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 2015, September, Vol 93, Issue 1

Juneau T., The Enduring Constraints on Iran's Power after the Nuclear Deal, *Political Science Quarterly*, 2019, June, Vol 134, Issue

Kattan V., U.S. Recognition of Golan Heights Annexation: Testament to Our Times, *Journal of Palestine Studies*, 2019, Spring, Vol.48, No3

Knezovic S., New UNSC Resolution 1887 – A Step Forward in International Nuclear Arms Control Efforts, *Croatian International Relations Review*, 2009, Vol 15, No 54-57

- Lindsay J. M., George W. Bush, Barack Obama and the future of US global leadership, *International Affairs*, 2011, July, Vol 87, Issue 4
- Lynch M., Obama and The Middle East: Rightsizing the U.S. Role, *Foreign Affairs*, Volume 94, Issue 18, July 2015
- Marten K., Trump and Putin, Through a Glass Darkly, *Asia Policy*, 2017 Vol 23
- Passel J., Arab – Israel Conflict, *The Middle East Journal*, 2019, Spring, Vol 73 No1
- Podeh E., Israel and the Arab Peace Initiative, 2002–2014: A Plausible Missed Opportunity, *The Middle East Journal*, 2014, Autumn, Volume 68, Issue 4
- Said Aly A. M., Deciphering Abdel Fattah el-Sisi: President of Egypt’s Third Republic, *Crown Center for Middle East Studies*, 2014, July, No 82
- Shalbak I., The deal of the century, *Arena Magazine*, 2019, August, Vol 161
- Shkolnik M., "Mowing the Grass" and Operation Protective Edge: Israel’s strategy for protracted conflict with Hamas, *Canadian Foreign Policy Journal*, 2017, Vol 23, No2
- Soerkano A. A., United States’ Unwavering Support to Israel: Biased Foreign Policy in Israel-Palestine Conflict Under President Donald Trump’s Administration, *Journal of International Relations*, 2019, Vol 5, No3
- Sorensen M. J., Dynamics of interaction: how Israeli authorities succeeded in disrupting and containing the 2011 Freedom Flotilla to Gaza, *Interface*, Volume 11, Issue 1, July 2019
- Uzer U., Turkish-Israeli Relations: Their Rise and Fall, *Middle East Policy*, 2013, Spring, Vol 10, No1
- Yellinek R., The Qatar Crisis and China, *Besa Center*, 2017, June, No 517
- Zafar S. S., The Israeli-Palestinian Conflict and The European Union: Ambitions and Limitations, *Journal of European Studies*, 2014, December, Vol 30, Issue 2

Διαδουκτιακές Πηγές

- Beverley M.E., *The Ascendance of Political Islam: Hamas and consolidation in the Gaza Strip*, Taylor and Francis Online, Volume 29, Issue 8, December 2008. Ανακλήθηκε Σεπτέμβριο 25, 2019 από <https://doi.org/10.1080/01436590802528739>
- Council on Foreign Relations, *The Taliban in Afghanistan*, London, 07/07/2014. Ανακλήθηκε, Αύγουστο 28 από <https://www.cfr.org/background/taliban-afghanistan>
- Lynch M., *Belligerent Minimalism: The Trump Administration and the Middle East*, Taylor and Francis Online, 2016, December, Volume 39, Issue 4, ανακλήθηκε Σεπτέμβριο 25, 2019 από <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0163660X.2016.1263920?journalCode=rwaq20>

Zweiri M., *The Hamas victory: shifting sands or major earthquake*, Taylor and Francis Online, 2012, August, Volume 27, Issue 4 ανακτήθηκε Σεπτέμβριο 25, 2019 από

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01436590600720876>

7.Χάρτες

73

74

⁷³ Ο χάρτης του Ισραήλ τον Απρίλιο του 2019. Παρατηρείται πως τα υψώματα του Γκολάν είναι πλέον προσαρτημένα στο Ισραήλ όπως και η Ιερουσαλήμ, ενώ δεν διακρίνονται οι ισραηλινοί εποικισμοί στην Δυτική Όχθη του Ιορδάνη.
 Haaretz 16/04/2019

⁷⁴ Το Ισραήλ και η Παλαιστίνη απο το 1946 ως το 2019. MSNBC 2019

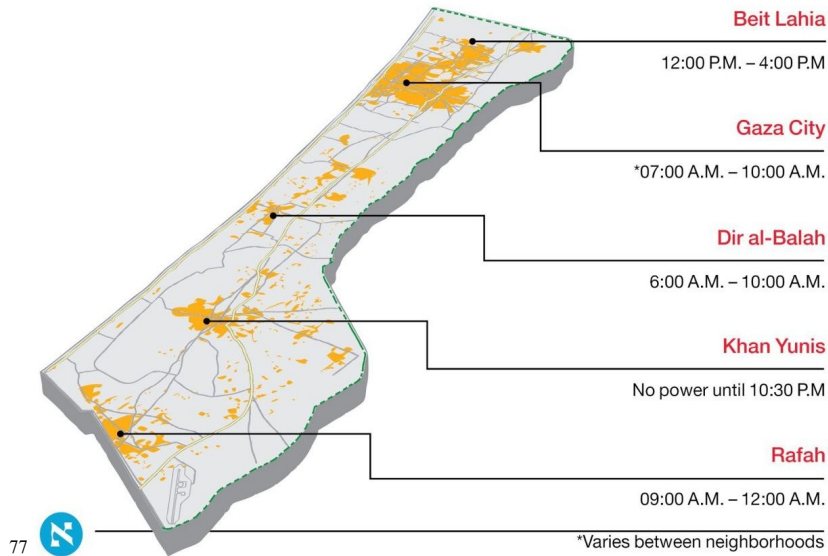

⁷⁵ Ο κίνδυνος που μπορεί να προκληθεί από τις αυτοσχέδιες ρουκέτες που εκτοξεύει η Χαμάς από τη Γάζα μπορεί να κοστίσει τη ζωή έως και 3.500.000 Ισραηλινών υπηκόων καθώς οι ρουκέτες αυτές φτάνουν την ταχύτητα των 75 km. Υπουργείο Εξωτερικών του Ισραήλ 2014

76

Electricity in the Gaza Strip: How many hours of power were there in Gaza, July 10, 2017

77

⁷⁶ Η πραγματική καταστροφή που προκαλείται από τις ρουκέτες της Χαμάς και τα αντίποινα από τα ισραηλινά πυρά.

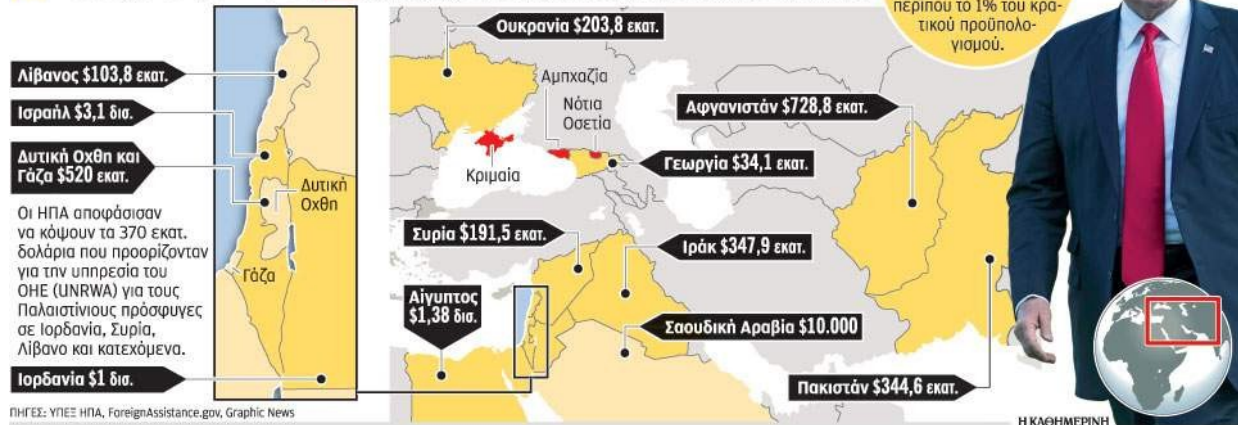
Infowar 9/07/2014

⁷⁷ Infowar 2016

Η Ουάσιγκτον διακόπτει τη χρηματοδότηση στην UNRWA

Ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ αποφάσισε να περικόψει την αμερικανική οικονομική βοήθεια στα παλαιστινιακά εδάφη της Δυτικής Οχθής και της Γάζας. Οι ΗΠΑ επρόκειτο να χορηγήσουν 890 εκατ. δολάρια στους Παλαιστίνιους. Παράλληλα, ο Τραμπ ανέστειλε τη βοήθεια στο Πακιστάν.

■ Αποδέκτες βοήθειας των ΗΠΑ (2018) ■ Περιοχές της Ουκρανίας και της Γεωργίας που ελέγχονται από τη Ρωσία

8. Παραρτήματα

Resolution 181.⁷⁹

PART II

B. THE JEWISH STATE

The north-eastern sector of the Jewish State (Eastern) Galilee) is bounded on the north and west by the Lebanese frontier and on the east by the frontiers of Syria and Transjordan. It includes the whole of the Hula Basin, Lake Tiberias, the whole of the Beisan sub-district, the boundary line being extended to the crest of the Gilboa mountains and the Wadi Malih. From there the Jewish State extends north-west, following the boundary described in respect of the Arab State.

The Jewish Section of the coastal plain extends from a point between Minat et Qila and Nabi Yunis in the Gaza sub-district and includes the towns of Haifa and Tel-Aviv, leaving Jaffa as an enclave of the Arab State. The eastern frontier of the Jewish State follows the boundary described in respect of the Arab State.

The Beersheba area comprises the whole of the Beersheba sub-district, including the Negeb and the eastern part of the Gaza sub-district, but excluding the town of Beersheba and those areas described in respect of the Arab State. It includes also a strip of land along the Dead Sea stretching from the Beersheba-Hebron sub-district boundary line to Ein Geddi, as described in respect of the Arab State.

PART III

City of Jerusalem

A. SPECIAL REGIME

The City of Jerusalem shall be established as a *corpus separatum* under a special international regime and shall be administered by the United Nations. The Trusteeship Council shall be designated to discharge the responsibilities of the Administering Authority on behalf of the United Nations.

B. BOUNDARIES OF THE CITY

The City of Jerusalem shall include the present municipality of Jerusalem plus the surrounding villages and towns, the most eastern of which shall be Abu Dis; the most southern, Bethlehem;

⁷⁹ Το καθεστώς του κράτους του Ισραήλ και το ειδικό καθεστώς της Ιερουσαλήμ σύμφωνα με την Απόφαση 181 του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Resolution 181, General Assembly, United Nations, 1948, May, ανακτήθηκε Αύγουστο 28, 2019 από <https://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/5ba47a5c6cef541b802563e000493b8c/7f0af2bd897689b785256c330061d253>

the most western, Ein Karim (including also the built-up area of Motsa); and the most northern Shu'fat, as indicated on the attached sketch-map (annex B).

Resolution 242⁸⁰

The Security Council,

Expressing its continuing concern with the grave situation in the Middle East,

Emphasizing the inadmissibility of the acquisition of territory by war and the need to work for a just and lasting peace in which every State in the area can live in security,

Emphasizing further that all Member States in their acceptance of the Charter of the United Nations have undertaken a commitment to act in accordance with Article 2 of the Charter,

1. *Affirms* that the fulfilment of Charter principles requires the establishment of a just and lasting peace in the Middle East which should include the application of both the following principles:

- (i) Withdrawal of Israel armed forces from territories occupied in the recent conflict;
- (ii) Termination of all claims or states of belligerency and respect for and acknowledgment of the sovereignty, territorial integrity and political independence of every State in the area and their right to live in peace within secure and recognized boundaries free from threats or acts of force;

2. *Affirms further* the necessity

- (a) For guaranteeing freedom of navigation through international waterways in the area;
 - (b) For achieving a just settlement of the refugee problem;
 - (c) For guaranteeing the territorial inviolability and political independence of every State in the area, through measures including the establishment of demilitarized zones;
3. *Requests* the Secretary-General to designate a Special Representative to proceed to the Middle East to establish and maintain contacts with the States concerned in order to promote agreement and assist efforts to achieve a peaceful and accepted settlement in accordance with the provisions and principles in this resolution;
4. *Requests* the Secretary-General to report to the Security Council on the progress of the efforts of the Special Representative as soon as possible.

⁸⁰*Resolution 242*, Security Council, United Nations, 1967, November, ανακτήθηκε Αύγουστο 28, 2019 από <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/7D35E1F729DF491C85256EE700686136>

Resolution 1887⁸¹

The Security Council,

Resolving to seek a safer world for all and to create the conditions for a world without nuclear weapons, in accordance with the goals of the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT), in a way that promotes international stability, and based on the principle of undiminished security for all,

Reaffirming the Statement of its President adopted at the Council's meeting at the level of Heads of State and Government on 31 January 1992 (S/23500), including the need for all Member States to fulfil their obligations in relation to arms control and disarmament and to prevent proliferation in all its aspects of all weapons of mass destruction,

Recalling also that the above Statement (S/23500) underlined the need for all Member States to resolve peacefully in accordance with the Charter any problems in that context threatening or disrupting the maintenance of regional and global stability,

Reaffirming that proliferation of weapons of mass destruction, and their means of delivery, constitutes a threat to international peace and security,

Bearing in mind the responsibilities of other organs of the United Nations and relevant international organizations in the field of disarmament, arms control and non-proliferation, as well as the Conference on Disarmament, and supporting them to continue to play their due roles,

Underlining that the NPT remains the cornerstone of the nuclear non-proliferation regime and the essential foundation for the pursuit of nuclear disarmament and for the peaceful uses of nuclear energy,

Reaffirming its firm commitment to the NPT and its conviction that the international nuclear non-proliferation regime should be maintained and strengthened to ensure its effective implementation, and recalling in this regard the outcomes of past NPT Review Conferences, including the 1995 and 2000 final documents,

⁸¹ Απόσπασμα από την Απόφαση 1887 του Ο.Η.Ε..

Resolution 1887, Security Council, United Nations, 2009, September, ανακτήθηκε Αύγουστο 28, 2019 από <http://unscr.com/en/resolutions/1887>